

eko-precyzja

Załącznik do Uchwały
Rady Gminy Secemin.....

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Secemin na lata 2018-2024

**Opracował:
Zakład Analiz Środowiskowych Eko-precyzja**

Secemin 2018

Spis treści

1. Wykaz skrótów	3
2. Wstęp	4
2.1. Cel i zakres opracowania	4
2.2. Opis przyjętej metodyki	5
2.3. Charakterystyka gminy.....	5
2.3.1. Położenie.....	5
2.3.2. Demografia.....	7
2.3.3. Budowa geologiczna	8
2.3.4. Warunki klimatyczne.....	9
3. Założenia Programu Ochrony Środowiska	10
3.1. Dokumenty nadrzędne i cele.....	10
4. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	24
5. Ocena stanu środowiska	27
5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	27
5.1.1 Źródła zanieczyszczeń powietrza	27
5.1.2 Jakość powietrza	34
5.1.3 Analiza SWOT	37
5.2. Zagrożenia hałasem	38
5.2.1. Stan wyjściowy	38
5.2.2. Źródła hałasu.....	38
5.2.3. Analiza SWOT	41
5.3. Promieniowanie elektromagnetyczne.....	42
5.3.1. Stan wyjściowy	42
5.3.2. Źródła promieniowania elektromagnetycznego.....	43
5.3.3. Analiza SWOT.....	44
5.4. Gospodarowanie wodami.....	45
5.4.1. Stan wyjściowy – wody powierzchniowe	45
5.4.2. Jakość wód - wody powierzchniowe	48
5.4.3. Stan wyjściowy - wody podziemne	49
5.4.4. Jakość wód - wody podziemne	52
5.4.5. Analiza SWOT	52
5.5. Gospodarka wodno-ściekowa	53
5.5.1. Zaopatrzenie w wodę	53
5.5.2. Odprowadzanie ścieków sanitarnych.....	54
5.5.3 Analiza SWOT.....	57
5.6. Zasoby geologiczne	58
5.6.1. Stan aktualny.....	58
5.6.2. Przepisy prawne	58
5.6.3. Analiza SWOT	59
5.7. Gleby	60
5.7.1. Stan aktualny.....	60
5.7.2. Analiza SWOT	62
5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	62
5.8.1. Stan wyjściowy	62
5.8.2. Analiza SWOT	66

5.9. Zasoby przyrodnicze	67
5.9.1. Formy ochrony przyrody	67
5.9.2. Lasy.....	71
5.9.3. Analiza SWOT	73
5.10. Zagrożenia poważnymi awariami	74
5.10.1. Stan aktualny.....	74
5.10.2. Analiza SWOT.....	74
6. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie.....	75
6.1. Wyznaczone cele i zadania.....	75
7. System realizacji programu ochrony środowiska.....	86
7.1. Współpraca z interesariuszami	86
7.2. Edukacja ekologiczna	87
7.3. Sprawozdawczość	88
7.4. Monitoring realizacji programu	89
7.5. Źródła finansowania.....	91
7.5.1. Fundusze krajowe	91
7.5.2. Fundusze Unii Europejskiej	93

1. Wykaz skrótów

Tabela 1. Słownik skrótów.

Nazwa skrótu	Wyjaśnienie
APGO WŚ	Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Świętokrzyskiego
Analiza SWOT	Narzędzie służące do analizy strategicznej. Opiera się ona na określeniu silnych oraz słabych stron, a także wynikających z nich szans oraz zagrożeń.
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS	Główny Urząd Statystyczny
JCW	Jednolita część wód
JCWP	Jednolita część wód powierzchniowych
JCWpd	Jednolita część wód podziemnych
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KPGO	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PEM	Pola elektromagnetyczne
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
POKzA	Program Oczyszczania Kraju z Azbestu
POP	Program Ochrony Powietrza
POŚ	Program Ochrony Środowiska
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PSZOK	Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
RDLP	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	Ramowa Dyrektywa Wodna
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
RIPOK	Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych
SOOŚ	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko
UE	Unia Europejska
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
ZDR	Zakłady Dużego Ryzyka
ZDW	Zarząd Dróg Wojewódzkich
ZZR	Zakłady Zwiększonego Ryzyka

2. Wstęp

2.1. Cel i zakres opracowania

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Secemin na lata 2018-2024” jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie gminy. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, sporządzenie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Opracowanie jakim jest *Program Ochrony Środowiska* określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia dokumentu, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie poszczególnych zagadnień. Niniejsze opracowanie zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska w gminie, przedstawia propozycje oraz opis zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska.

Przedmiotowy dokument wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla *Program Ochrony Środowiska*, a ocenę efektów jego realizacji, zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska, dokonuje się okresowo, co 2 lata.

Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu m.in. do gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej. W opracowaniu znajduje się ich charakterystyka, ocena stanu aktualnego oraz określenie stanu docelowego. Identyfikacja potrzeb gminy w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących przepisów prawnych, polega na sformułowaniu celów nadrzędnych oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie Gminy do roku 2024.

2.2. Opis przyjętej metodyki

Obowiązek wykonania Programu Ochrony Środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2017 poz. 519 z późn. zm.)¹, a w szczególności:

„Art. 17. 1. Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1.

Art. 18. 1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy. Z wykonania programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.”

Gminne Programy ochrony środowiska tworzone są w celu realizacji polityki ochrony środowiska na szczeblu gminnym.

2.3. Charakterystyka gminy

2.3.1. Położenie

Gmina Secemin to gmina wiejska, o powierzchni 16 413 ha, położona w zachodniej części województwa świętokrzyskiego, w powiecie włoszczowskim. Jej zachodnia granica stanowi jednocześnie granicę województwa świętokrzyskiego i śląskiego.

Gmina sąsiaduje z następującymi gminami:

- Włoszczowa – powiat włoszczowski (od strony północno - wschodniej),
- Radków – powiat włoszczowski (od strony południowo - wschodniej),
- Szczekociny – powiat zawierciański (od strony południowej),
- Lelów – powiat częstochowski (od strony zachodniej),
- Koniecpol – powiat częstochowski (od strony północno – zachodniej).

W skład gminy wchodzi 21 sołectw: Bichniów, Brzozowa, Celiny, Czaryż, Dąbie, Kluczyce, Krzepice, Krzepin, Kuczków, Marchocice, Międzylesie, Psary Kolonia, Psary, Secemin, Wałkonowy Dolne, Wałkonowy Górne, Wola Czaryska, Wola Kuczkowska, Zwleczka, Żeliszawice, Żeliszawiczki.

W fizyczno-geograficznym podziale kraju wg J. Kondrackiego (1994) gmina Secemin należy do: Obszaru - Europy Zachodniej

1. Megaregion: Pozaalpejska Europa Zachodnia
 - a. Prowincja: Wyżyny Małopolskie
 - Podprowincja: Wyżyna Środkowo-Małopolska
 - Makroregion: Wyżyna Przedborska
 - Mezonegion:- Niecka Włoszczowska.

¹ Z uwzględnieniem zapisów ustaw zmieniających, w tym Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2014 r., poz. 1101).

Niecka Włoszczowska pod względem ukształtowania powierzchni terenu przypomina misę o płaskim dnie i wyniesionych brzegach. Margliste podłoże kredy pokrywają czwartorzędowe piaski, przewiane w wydmy, pomiędzy którymi występują tereny podmokłe, bagniste i torfiaste. Znaczne powierzchnie na tym terenie zajmują lasy.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej położenie gminy Secemin.

Rysunek 1. Położenie powiatu włoszczowskiego na tle województwa świętokrzyskiego.

źródło: [www. http://administracja.mswia.gov.pl](http://administracja.mswia.gov.pl)

Rysunek 2. Położenie gminy Secemin na tle powiatu włoszczowskiego.

źródło: [www.http://administracja.mswia.gov.pl](http://administracja.mswia.gov.pl)

2.3.2. Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego z 2016 roku liczba ludności w gminie Secemin wynosiła 4 867 osób, z czego 2 430 stanowili mężczyźni, a 2 437 kobiety. Szczegółowe informacje na temat demografii zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

Tabela 1. Dane demograficzne gminy Secemin (stan na 31.XII.2016 r.).

Parametr	Jednostka miary	Wartość
Ludność według miejsca zameldowania		
Liczba ludności (ogółem)	osoba	4 867
Liczba kobiet	osoba	2 437
Liczba mężczyzn	osoba	2 430
Wskaźnik modułu gminnego		
Gęstość zaludnienia	ilość osób / km ²	30
Ilość kobiet na 100 mężczyzn	osoba	100
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	osoba	-2,5

Parametr	Jednostka miary	Wartość
Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem		
W wieku przedprodukcyjnym	%	16,5
W wieku produkcyjnym	%	59,9
W wieku poprodukcyjnym	%	23,6

źródło: GUS

Informacje na temat wielkości bezrobocia na terenie Gminy Secemin zestawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 2. Dane dotyczące bezrobocia na terenie gminy Secemin (stan na 31.XII.2016 r.).

Parametr	Jednostka miary	Wartość
Bezrobotni zarejestrowani według płci		
Ogółem	osoba	159
Mężczyźni	osoba	74
Kobiety	osoba	85
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym		
Ogółem	%	5,5
Mężczyźni	%	4,5
Kobiety	%	6,8

źródło: GUS

2.3.3. Budowa geologiczna²

Pod względem geologiczno-strukturalnym obszar gminy Secemin położony jest w południowo - zachodniej części Niecki Nidziańskiej, która to jest fragmentem synklinorium Szczecińsko - Łódzko - Miechowskiego. Synklinorium wypełnione jest osadami węglanowymi górnej kredy, marglami, opokami i wapieniami. Obszar gminy Secemin położony jest w południowo - zachodnim skrzydle tej niecki, gdzie warstwy nachylone są monoklinalnie ku północnemu wschodowi pod kątem 2 - 5° i cechują się spokojną tektoniką typu fałdowego (synklina Secemina). Pod względem tektonicznym gmina położona jest na obszarze platformy staropaleozoicznej z okresu fałdowań kaledońskich. Głębokość stropu - warstwy granitowej, wynosi ok. 2 - 3 km. W czwartorzędzie obszar gminy znalazł się w obrębie zlodowacenia środkowopolskiego, czego wyrazem jest pokrywa czwartorzędowych neoplejstocenijskich piasków i żwirów wodnolodowcowych, płytów glin zwałowych oraz zwydmionych piasków eolicznych. Miejscowo odsłaniające się utwory kredowe występują na wyżej położonych obszarach w okolicach miejscowości Secemin i Wola Kuczkowska. Osady powstałe w okresie neogenu i paleogenu występują w gminie sporadycznie. Na pozostałym obszarze gminy, na utworach kredowych, zalega warstwa zwietrzelinowa lub utwory czwartorzędowe powstałe w okresie zlodowacenia środkowopolskiego i północnopolskiego, które występują głównie jako piaski i odosobnione płyty gliny zwałowej. Z przewiewanych czwartorzędowych piasków utworzyły się wydmy, między nimi występują tereny bagniste i torfiaste. Doliny rzek i potoków wypełnione są przez namuły, piaski, żwiry rzeczne oraz torfy.

² Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Secemin, Tom I, listopad 2015r.

2.3.4. Warunki klimatyczne

Jak wynika z podziału Polski na dzielnice rolniczo – klimatyczne – Gumińskiego gmina Secemin znajduje się w dzielnicy częstochowsko – kieleckiej. Cechy klimatyczne tego regionu przedstawiają się następująco:

- średnia roczna temperatura powietrza: 7,7°C,
- średnia roczna amplituda temperatur: 22,2°C,
- czas zalegania pokrywy śnieżnej: od 60 do 80 dni,
- długość okresu wegetacyjnego: 200 - 210 dni,
- średnia roczna suma opadów: 631 mm.

Najsuchszym miesiącem jest luty, z 29 mm opadów. W lipcu, opady osiągają wartość szczytową, ze średnią 90 mm. Najcieplejszym miesiącem w roku jest lipiec, ze średnią temperaturą 17.8°C. Ze średnią -4.4°C, styczeń jest najzimniejszym miesiącem.

W rejonie dzielnicy częstochowsko - kieleckiej dominują wiatry z sektora zachodniego (SW, S, NW), wiejące przeciętnie 46 dni w roku, o średnich prędkościach 3 - 4 m/s. Przez wzgląd na niewielkie zróżnicowanie ukształtowania powierzchni terenu gminy nie występują tu wyraźnie odmienne pod względem mezoklimatycznym rejony. Można jednak wyróżnić elementy przyczyniające się do kształtowania lokalnych mikroklimatów, są nimi występujące w gminie doliny rzeczne oraz rozległe tereny leśne. Mikroklimat dolin rzecznych charakteryzuje się zwiększonym parowaniem, na skutek czego powstają poranne mgły i zamglenia. Bardziej korzystne warunki klimatyczne występują na obszarze równinym oraz w sąsiedztwie obszarów leśnych. Rozległe zbiorowiska drzew przyczyniają się do zmniejszania prędkości wiatru.

3. Założenia Programu Ochrony Środowiska

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Secemin na lata 2018-2024” zgodny jest z dokumentami wyższego szczebla, tj. dokumentami europejskimi, krajowymi, wojewódzkimi oraz powiatowymi. Dokument uwzględnia także założenia określone w innych dokumentach lokalnych.

3.1. Dokumenty nadrzędne i cele

Uwarunkowania wspólnotowe

Podstawę Wspólnotowej Polityki Ochrony Środowiska stanowi VII Program Działań na Rzecz Ochrony Środowiska (7th European Action Plan, w skrócie EAP). Wskazuje on na konieczność zastosowania strategicznego podejścia do problemów środowiskowych. Takie podejście powinno wykorzystywać różne środki oraz instrumenty, aby regulować działania podejmowane przez przedsiębiorców, konsumentów, polityków i obywateli.

Zgodność celów, zawartych w VII Europejskim Programie Działań na Rzecz Ochrony Środowiska, została osiągnięta poprzez ich szczegółową analizę oraz dopasowanie do lokalnych potrzeb gminy.

3.1.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Uchwała Nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności.

1. Cel 7: „Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska”:
 - a) Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
 - b) Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
 - c) Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
 - d) Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,
 - e) Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
 - f) Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.

2. Cel 8: „Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych”:
 - a) Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,
 - b) Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta,
 - c) Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,

- d) Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast.

3. Cel 9: „Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski”:

- a) Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

3.1.2. Strategia Na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.)

Uchwała nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski, przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

1. Cel szczegółowy I: Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną. Główne obszary koncentracji działań:

- Reindustrializacja - wzrost zdolności polskiego przemysłu do sprostania globalnej konkurencji,
- Rozwój innowacyjnych firm - zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych,
- Małe i średnie przedsiębiorstwa - przemiany strukturalne sektora, nowe formy działania i współpracy, nowoczesne instrumenty wsparcia,
- Kapitał dla rozwoju - trwałe zwiększenie stopy inwestycji i ich jakości w dłuższej perspektywie, przy większym wykorzystaniu środków krajowych,
- Ekspansja zagraniczna - zwiększenie umiędzynarodowienia polskiej gospodarki, zwiększenie eksportu towarów zaawansowanych technologicznie.

2. Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Główne obszary koncentracji działań:

- Spójność społeczna - poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne, wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.
- Rozwój zrównoważony terytorialnie - zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów, wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe, podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania.

3. Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu. Główne obszary koncentracji działań:

- Prawo w służbie obywatelom i gospodarce - uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli,
- System zarządzania procesami rozwojowymi, w tym instytucje publiczne - Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne – dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorców, budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego,
- E-państwo - cyfrowe państwo usługowe,
- Finanse publiczne - stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne,
- Efektywność wykorzystania środków UE - wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe.

3.1.3. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020r.

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020r.” (BEiŚ) została przyjęta uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2014 r. (M.P. z 2014, poz. 469).

1. Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

- a) Kierunek interwencji 1.1. – Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
- b) Kierunek interwencji 1.2. – Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
- c) Kierunek interwencji 1.3. – Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
- d) Kierunek interwencji 1.4. – Uporządkowanie zarządzania przestrzenią,

2. Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

- a) Kierunek interwencji 2.1. – Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
- b) Kierunek interwencji 2.2. – Poprawa efektywności energetycznej,
- c) Kierunek interwencji 2.6. – Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
- d) Kierunek interwencji 2.7. – Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,
- e) Kierunek interwencji 2.8. – Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne,

3. Cel 3. Poprawa stanu środowiska

- a) Kierunek interwencji 3.1. – Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- b) Kierunek interwencji 3.2. – Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
- c) Kierunek interwencji 3.3. – Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
- d) Kierunek interwencji 3.4. – Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
- e) Kierunek interwencji 3.5. – Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy,

3.1.4. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

Uchwała Nr 7 Rady Ministrów z dnia 15 stycznia 2013r. w sprawie Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki "Dynamiczna Polska 2020".

1. Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki

- a) Kierunek działań 1.2. – Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych
- Działanie 1.2.3. – Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu,
 - Działanie 1.2.4. – Wspieranie różnych form innowacji,
 - Działanie 1.2.5. – Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych),
- b) Kierunek działań 1.3. – Uproszczenie, zapewnienie spójności i przejrzystości systemu danin publicznych mające na względzie potrzeby efektywnej i innowacyjnej gospodarki
- Działanie 1.3.2. – Eliminacja szkodliwych subsydiów i racjonalizacja ulg podatkowych,

2. Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców

- a) Kierunek działań 3.1. – Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki,
- Działanie 3.1.1. – Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej,
 - Działanie 3.1.2. – Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu,
 - Działanie 3.1.3. – Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych technologii węglowych (CTW),
 - Działanie 3.1.4. – Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity”, w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością,
- b) Kierunek działań 3.2. – Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia
- Działanie 3.2.1. – Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów,
 - Działanie 3.2.2. – Stosowanie zasad zrównoważonej architektury

3.1.5. Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)

Uchwała Nr 6 Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2013r. w sprawie Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.).

1. Cel strategiczny 1. - Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego

- a) Cel szczegółowy 1. – Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej,
- b) Cel szczegółowy 4. – Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

3.1.6. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020

Uchwała Nr 163 Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2012r. w sprawie przyjęcia „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa” na lata 2012–2020.

1. Cel szczegółowy 2: Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej

- a) Priorytet 2.1. – Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich
 - Kierunek interwencji 2.1.1. – Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej,
 - Kierunek interwencji 2.1.2. – Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej,
 - Kierunek interwencji 2.1.3. – Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej,
 - Kierunek interwencji 2.1.4. – Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków,
 - Kierunek interwencji 2.1.5. – Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
 - Kierunek interwencji 2.1.6. – Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu ziemnego,
 - Priorytet 2.2. – Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich,
 - Kierunek interwencji 2.2.1. – Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej i kolejowej,
 - Kierunek interwencji 2.2.2. – Tworzenie powiązań lokalnej sieci drogowej z siecią dróg regionalnych, krajowych, ekspresowych i autostrad,
 - Kierunek interwencji 2.2.3. – Tworzenie infrastruktury węzłów przesiadkowych, transportu kołowego i kolejowego,
- b) Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich
 - Kierunek interwencji 2.5.1. – Rozwój infrastruktury wodno-melioracyjnej i innej łagodzącej zagrożenia naturalne,

2. Cel szczegółowy 3: Bezpieczeństwo żywnościowe

- a) Priorytet 3.2. – Wytwarzanie wysokiej jakości, bezpiecznych dla konsumentów produktów rolno-spożywczych
- Kierunek interwencji 3.2.2. – Wsparcie wytwarzania wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych, w tym produktów wytwarzanych metodami integrowanymi, ekologicznymi oraz tradycyjnymi metodami produkcji z lokalnych surowców i zasobów oraz produktów rybnych,
- b) Priorytet 3.4. – Podnoszenie świadomości i wiedzy producentów oraz konsumentów w zakresie produkcji rolno-spożywczej i zasad żywienia
- Kierunek interwencji 3.4.3. – Wsparcie działalności innowacyjnej ukierunkowanej na zmiany wzorców produkcji i konsumpcji,

3. Cel szczegółowy 5: Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich

- a) Priorytet 5.1. – Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich
- Kierunek interwencji 5.1.1. – Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką,
 - Kierunek interwencji 5.1.2. – Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin,
 - Kierunek interwencji 5.1.3. – Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększanie retencji wodnej,
 - Kierunek interwencji 5.1.4. – Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi,
 - Kierunek interwencji 5.1.5. – Rozwój wiedzy w zakresie ochrony środowiska rolniczego i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich i jej upowszechnianie,
- b) Priorytet 5.2.- Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ład przestrzennego
- Kierunek interwencji 5.2.1. – Zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego,
 - Kierunek interwencji 5.2.2. – Właściwe planowanie przestrzenne,
 - Kierunek interwencji 5.2.3. – Racjonalna gospodarka gruntami,
- c) Priorytet 5.3. – Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mitygacji)
- Kierunek interwencji 5.3.1. – Adaptacja produkcji rolnej i rybackiej do zmian klimatu,
 - Kierunek interwencji 5.3.2. – Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie i całym łańcuchu rolno-żywnościowym,
 - Kierunek interwencji 5.3.3. – Zwiększenie sekwestracji węgla w glebie i biomase wytwarzanej w rolnictwie,
 - Kierunek interwencji 5.3.4. – Badania w zakresie wzajemnego oddziaływania rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa na zmiany klimatu,
 - Kierunek interwencji 5.3.5. – Upowszechnianie wiedzy w zakresie praktyk przyjaznych klimatowi wśród konsumentów i producentów rolno-spożywczych,

- d) Priorytet 5.4. Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich
- Kierunek interwencji 5.4.1. – Racjonalne zwiększenie zasobów leśnych,
 - Kierunek interwencji 5.4.2. – Odbudowa drzewostanów po zniszczeniach spowodowanych katastrofami naturalnymi,
 - Kierunek interwencji 5.4.3 – Zrównoważona gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska oraz rozwojowi rolnictwa i rybactwa,
 - Kierunek interwencji 5.4.4. – Wzmacnianie publicznych funkcji lasów,
- e) Priorytet 5.5. - Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich
- Kierunek interwencji 5.5.1. – Racjonalne wykorzystanie rolniczej i rybackiej przestrzeni produkcyjnej do produkcji energii ze źródeł odnawialnych,
 - Kierunek interwencji 5.5.2. – Zwiększenie dostępności cenowej i upowszechnienie rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców obszarów wiejskich

3.1.7. Strategia „Sprawne Państwo 2020”

Uchwała Nr 17 Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2013r. w sprawie przyjęcia strategii "Sprawne Państwo 2020".

1. Cel 3: Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych
- a) Kierunek interwencji 3.2. – Skuteczny system zarządzania rozwojem kraju
- Przedsięwzięcie 3.2.1. – Wprowadzenie mechanizmów zapewniających spójność programowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego,
 - Przedsięwzięcie 3.2.2. – Zapewnienie ładu przestrzennego,
 - Przedsięwzięcie 3.2.3. – Wspieranie rozwoju wykorzystania informacji przestrzennej z wykorzystaniem technologii cyfrowych,
2. Cel 5: Efektywne świadczenie usług publicznych
- a) Kierunek interwencji 5.2. – Ochrona praw i interesów konsumentów
- Przedsięwzięcie 5.2.3. – Wzrost świadomości uczestników obrotu o przysługujących konsumentom prawach oraz stymulacja aktywności konsumenckiej w obszarze ochrony tych praw,
- b) Kierunek interwencji 5.5. – Standaryzacja i zarządzanie usługami publicznymi, ze szczególnym uwzględnieniem technologii cyfrowych
- Przedsięwzięcie 5.5.2. – Nowoczesne zarządzanie usługami publicznymi,
3. Cel 7: Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego
- a) Kierunek interwencji 7.5. – Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego
- Przedsięwzięcie 7.5.1. – Usprawnienie działania struktur zarządzania kryzysowego.

3.1.8. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

Uchwała Nr 67 Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 2013r. w sprawie przyjęcia „Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022”.

1. Cel 3: Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego

a) Priorytet 3.1. – Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej

- Kierunek interwencji 3.1.3. – Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce,

2. Cel 4: Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa

a) Priorytet 4.1. – Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego

- Kierunek interwencji 4.1.1. – Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obronną.
- Kierunek interwencji 4.1.2. – Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa.
- Kierunek interwencji 4.1.3. – Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa.
- Kierunek interwencji 4.1.4. – Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.

3.1.9. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

Uchwała rady ministrów z dnia 13 lipca 2010r. „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie”.

1. Cel 1: Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów

a) Kierunek działań 1.1. – Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych.

- Działanie 1.1.1. – Warszawa – stolica państwa.
- Działanie 1.1.2. – Pozostałe ośrodki wojewódzkie.

b) Kierunek działań 1.2. – Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi.

- Działanie 1.2.1. – Zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów.
- Działanie 1.2.2. – Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych.
- Działanie 1.2.3. – Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich.
- Kierunek działań 1.3. – Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne.
- Działanie 1.3.5. – Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne.
- Działanie 1.3.6. – Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego.

2. Cel 2: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych

- a) Kierunek działań 2.2. – Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe
 - Działanie 2.2.3. – Zwiększanie dostępności i jakości usług komunikacyjnych,
 - Działanie 2.2.4. – Usługi komunalne i związane z ochroną środowiska,
- b) Kierunek działań 2.3. – Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze,
- c) Kierunek działań 2.4. – Przewyciężanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE,
- d) Kierunek działań 2.5. – Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności.

3.1.10. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Uchwała Nr 104 Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.

1. Cel szczegółowy 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej

- a) Kierunek interwencji – kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności.

3.1.11. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Uchwała Nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020.

1. Cel szczegółowy 4: Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego

- a) Priorytet Strategii 4.1. – Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej
 - Kierunek działań 4.1.2. – Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu.

3.1.12. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

Obwieszczenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2009 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2030r.

1. Kierunek – poprawa efektywności energetycznej

- a) Cel główny – dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
- b) Cel główny – konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15,

2. Kierunek – wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii

- a) Cel główny – racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- b) Cel główny – zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego,

3. Kierunek – wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła
 - a) Cel główny – zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii.

4. Kierunek – dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej
 - a) Cel główny – przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych.

5. Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw
 - a) Cel główny – wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
 - b) Cel główny – osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,
 - c) Cel główny – ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
 - d) Cel główny – wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,
 - e) Cel główny – zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach.

6. Kierunek – rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii
 - a) Cel główny – zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen.

7. Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko
 - a) Cel główny – ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
 - b) Cel główny – ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
 - c) Cel główny – ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
 - d) Cel główny – minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,
 - e) Cel główny – zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

3.1.13. Krajowy plan gospodarki odpadami

Został przyjęty Uchwałą nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2022.

Kierunki działań:

1. Opracowanie i wdrożenie BDO, umożliwiającej monitoring wdrażania ZPO.
2. Przeprowadzenie ogólnopolskiej kampanii informacyjno-edukacyjnej na temat postępowania z poszczególnymi rodzajami odpadów (w tym opracowanie zaleceń dla gmin odnoszących się do przeprowadzenia kampanii informacyjno-promocyjnych dotyczących postępowania z odpadami, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów).
3. Przeprowadzenie kontroli terenów zanieczyszczonych i zdegradowanych w celu oceny realizacji zadania ujętego w Krajowym planie gospodarki odpadami 2010 „Rekultywacja terenów zanieczyszczonych i zdegradowanych składowaniem niebezpiecznych odpadów przemysłowych” przewidywanego do wykonania w latach 2009–2010.
4. Nowelizacja ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w kierunku zniesienia możliwości: ryczałtowego rozliczania firm odbierających odpady komunalne od mieszkańców oraz łączenia przetargu na odbiór i zagospodarowanie odpadów. Określenie procentowej różnicy pomiędzy stawkami opłat za odpady zbierane w sposób selektywny a odpadami zbieranymi w sposób nieselektywny.
5. Prowadzenie kontroli:
 - a) organizacji odzysku, podmiotów zbierających oraz instalacji do przetwarzania ZSEE,
 - b) instalacji do przetwarzania zużytych baterii i zużytych akumulatorów,
 - c) punktów zbierania pojazdów, stacji demontażu pojazdów,
 - d) podmiotów wytwarzających odpady medyczne oraz spalarni odpadów medycznych i weterynaryjnych.
6. Opracowanie wytycznych dla jednostek samorządu terytorialnego, dotyczących realizacji badań w zakresie analizy składu morfologicznego odpadów, właściwości fizycznych i chemicznych odpadów oraz weryfikacja wyników badań.
7. Prowadzenie kontroli obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych.
8. Aktualizacja spisu zamkniętych obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych oraz opuszczonych obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych.
9. Prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi.
10. Prowadzenie kontroli w zakresie zagospodarowania osadów ściekowych.
11. Prowadzenie kontroli podmiotów zaangażowanych w gospodarowanie odpadami komunalnymi.
12. Działania na rzecz współpracy w zakresie ZPO pomiędzy interesariuszami: MŚ, organizacje zrzeszające przemysł, konsumentów, jednostki samorządu terytorialnego.
13. Koordynacja i wsparcie realizacji prac naukowo-badawczych w zakresie gospodarki odpadami oraz projektów badawczych i demonstracyjnych w dziedzinie technologii ZPO) oraz upowszechnianie wyników badań.

14. Uwzględnienie w priorytetach NFOŚiGW/WFOŚiGW w perspektywie finansowej na lata 2014-2020 możliwości wsparcia dla przedsiębiorstw na działania dotyczące zmiany technologii na technologie małoodpadowe, innowacyjne (analogiczne jak do programów efektywności energetycznej); tworzenie nowych form działalności związanej z ZPO.
15. Przygotowanie rekomendacji dla weryfikacji procesów produkcyjnych, pod kątem ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów i uwzględnienia w tych procesach wykorzystania odpadów.
16. Kampanie promujące hierarchię sposobów postępowania z odpadami, w tym mniej konsumpcyjny styl życia oraz ekoprojektowanie).
17. Promowanie inicjatyw i konkursów dla „małoodpadowych” gmin.
18. Opracowanie analizy na rzecz ZPO dotyczącej możliwości racjonalnego wykorzystania żywności, z uwzględnieniem handlu, gastronomii, organizacji i osób potrzebujących, w celu wdrożenia działań ograniczających marnotrawienie żywności, w tym dotyczących stworzenia niezbędnej infrastruktury.
19. Wprowadzenie zagadnień związanych z ZPO oraz prawidłowym postępowaniem z odpadami do podstawy programowej kształcenia ogólnego i podstawy programowej kształcenia w zawodach.
20. Przygotowanie rekomendacji dla budowy sieci napraw i ponownego użycia oraz opracowanie wytycznych dotyczących minimalnej funkcjonalności PSZOK dla jednostek samorządu terytorialnego.

3.1.14. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2015 – 2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025

Uchwała Nr XX/290/16 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 5 lutego 2016r. w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2015-2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025”

Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze

Cele operacyjne:

1. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla różnorodności biologicznej i geologicznej.
2. Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazem zarówno na obszarach chronionych, jak i użytkowanych gospodarczo.
3. Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa.

Obszar interwencji: Zasoby wodne i gospodarka wodna

Cele operacyjne:

1. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych.
2. Rozwój infrastruktury wodno-ściekowej.
3. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi.

Obszar interwencji: Powietrze atmosferyczne

Cele operacyjne:

1. Redukcja emisji ze źródeł spalania paliw o małej mocy do 1 MW.
2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych.
3. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych.

4. Podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie wpływu zanieczyszczeń na zdrowie oraz konieczności ochrony powietrza.
5. Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu.
6. Zwiększenie roli planowania przestrzennego w ochronie powietrza.

Obszar interwencji: Odnawialne źródła energii

Cel operacyjny:

1. Wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii.

Obszar interwencji: Klimat akustyczny

Cel operacyjny:

1. Poprawa klimatu akustycznego w województwie świętokrzyskim.

Obszar interwencji: Promieniowanie elektromagnetyczne

Cel operacyjny:

1. Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.

Obszar interwencji: Gospodarka odpadami

Cele operacyjne:

1. Osiągnięcie poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia wskazanych frakcji odpadów komunalnych oraz ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.
2. Wzrost selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych.
3. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów z sektora gospodarczego oraz osiągnięcie wymaganych poziomów odzysku tych odpadów.
4. Koordynacja gospodarki odpadami w województwie i edukacja ekologiczna.
5. Wzrost masy odpadów zagospodarowanych na cele energetyczne.

Obszar interwencji: Zasoby geologiczne

Cel operacyjny:

1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z ich eksploatacją.

Obszar interwencji: Poważne awarie przemysłowe

Cel operacyjny:

1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.

Obszar interwencji: Lasy

Cel operacyjny:

1. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.

Obszar interwencji: Gleby

Cele operacyjne:

1. Zachowanie funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych gleb.
2. Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych.
3. Ochrona gleb w kontekście zmian klimatu.

3.1.15. Program Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023

Uchwała nr XXIII/127/16 Rady Powiatu Włoszczowskiego z dnia 26 października 2016 r.

Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Cel: Powszechnie korzystanie z infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w powiecie włoszczowskim.

Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel: Poprawa jakości powietrza w powiecie włoszczowskim.

Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem

Cel: Poprawa klimatu akustycznego w powiecie włoszczowskim.

Obszar interwencji: Zasoby geologiczne

Cel: Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi.

Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze

Cel: Ochrona różnorodności biologicznej, krajobrazowej i geologicznej województwa.

Obszar interwencji: Gospodarka odpadami

Cel: Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami, uwzględniając rozwój zrównoważony.

Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami

Cel: Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.

Obszar interwencji: Gleby

Cel: Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu.

Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne

Cel: Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.

3.1.16. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Secemin

Uchwała Nr XX/134/16 Rady Gminy Secemin z dnia 30 grudnia 2016r. w sprawie przyjęcia *Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Secemin na lata 2016 – 2020.*

3.1.17. Program usuwania azbestu z terenu gminy Secemin

Uchwała Nr XXV/146/13 Rady Gminy Secemin z dnia 22 lutego 2013r. w sprawie *uchwalenia "Programu usuwania azbestu z terenu Gminy Secemin".*

4. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Cel opracowania

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Secemin na lata 2018-2024” jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ekologicznej na terenie gminy. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, opracowanie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa. Opracowanie, jakim jest *Program Ochrony Środowiska* określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe oraz szczegółowe programy zarządzania środowiskowego, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia opracowania, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie zagadnień, będących zagadnieniami techniczno-ekonomicznymi, związanymi z przyszłymi projektami.

Zakres opracowania

Sporządzony *Program* zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska w gminie, źródła jego zanieczyszczeń, analizę SWOT, propozycje oraz opis celów i zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska. Program wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla *Program Ochrony Środowiska*, a dowodów jego osiągnięcia dostarcza ocena efektów działalności środowiskowej, dokonywana okresowo (co 2 lata). Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu m.in. do ochrony klimatu i jakości powietrza, zagrożeń hałasem, promieniowania elektromagnetycznego, gospodarowania wodami, gospodarki wodno-ściekowej, zasobów geologicznych, gleb, gospodarki odpadami, zasobów przyrodniczych, zagrożeń poważnymi awariami, edukacji ekologicznej, z podaniem ich charakterystyki, oceną stanu aktualnego umożliwiającą tym samym identyfikację obszarów problemowych. Identyfikacja potrzeb gminy w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących w kraju przepisów prawnych i regulacji prawnych Unii Europejskiej, polega na sformułowaniu celów średniookresowych (do 2024 roku) oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie Gminy Secemin do roku 2024.

Charakterystyka Gminy

Gmina Secemin to gmina wiejska położona w województwie świętokrzyskim, w powiecie włoszczowskim. Gmina sąsiaduje z następującymi gminami:

- Włoszczowa – powiat włoszczowski (od strony północno - wschodniej),
- Radków – powiat włoszczowski (od strony południowo - wschodniej),
- Szczekociny – powiat zawierciański (od strony południowej),
- Lelów – powiat częstochowski (od strony zachodniej),
- Koniecpol – powiat częstochowski (od strony północno – zachodniej).

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego z 2016 roku liczba ludności w Gminie Secemin wynosiła 4 867 osób, z czego 2 430 stanowili mężczyźni, a 2 437 kobiety.

Ocena stanu środowiska

W niniejszym opracowaniu opisano stan środowiska na terenie Gminy Secemin. Wyznaczono w tym zakresie następujące kategorie:

- Jakość powietrza (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Hałas (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Promieniowanie elektromagnetyczne (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Wody powierzchniowe i podziemne (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Zasoby geologiczne (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Gleby (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Gospodarka odpadami (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Zagrożenia poważnymi awariami (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska).

Analiza SWOT

Analiza SWOT jest narzędziem służącym do analizy strategicznej. Opiera się ona na określeniu silnych oraz słabych stron, a także wynikających z nich szans oraz zagrożeń (w przypadku niniejszego opracowania – środowiska). Od tych elementów pochodzi jej nazwa: **S** – strenghts (silne strony); **W** – weaknesses (słabe strony); **O** – opportunities (szanse), **T** – threats (zagrożenia).

W przypadku badań środowiska przyrodniczego analiza polega na określeniu słabych i silnych stron poszczególnych elementów środowiska także szans oraz zagrożeń tworzonych przez czynniki wewnętrzne oraz zewnętrzne.

Cele i strategia ich realizacji

W niniejszym *Programie* obrano kierunki interwencji wynikające z dokumentów wyższego szczebla oraz lokalnych potrzeb i są to:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza;
- Zagrożenia hałasem;
- Promieniowanie elektromagnetyczne;
- Gospodarowanie wodami;
- Gospodarka wodno-ściekowa;
- Zasoby geologiczne;
- Gleby;
- Gospodarka odpadami;
- Zasoby przyrodnicze;
- Zagrożenia poważnymi awariami.

Na ich podstawie wyznaczono cele krótko- i średniookresowe, a także strategię ich realizacji na poziomie gminnym. Narzędziem pomocniczym w realizacji założonych celów są zadania przedstawione w rozdziale 6. *Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie*. Wyznaczone zadania są spójne z planowanymi inwestycjami gminnymi oraz obowiązującym prawem lokalnym.

Wdrażanie i monitoring programu

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów programu. Z tego powodu w rozdziale 7. *System realizacji programu ochrony środowiska*, sformułowano zasady zarządzania środowiskiem, które stanowią podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych.

Analiza uwarunkowań finansowych gminy

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych. W tym celu w rozdziale 6. *Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie* przedstawiono potencjalne źródła finansowania wyznaczonych zadań.

5. Ocena stanu środowiska

5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

5.1.1 Źródła zanieczyszczeń powietrza

Niska emisja

Niską emisję definiuje się jako emisję pyłów oraz gazów do atmosfery z emiterów znajdujących się na wysokości do 40 m. Pyły i gazy są produktami spalania paliw stałych, ciekłych oraz gazowych. Samą emisję można podzielić na:

- Emisję komunikacyjną – emisja związana ze spalaniem paliw płynnych przez pojazdy,
- Emisję przemysłową – związaną z procesami odbywającymi się w ramach działalności zakładów przemysłowych,
- Emisję z kotłowni lokalnych i palenisk indywidualnych – związaną ze spalaniem paliw na potrzeby ogrzewania.

Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza.

Zanieczyszczenia	Źródło emisji
Pył ogółem	spalanie paliw, unoszenie pyłu w powietrzu;
SO ₂ (dwutlenek siarki)	spalanie paliw zawierających siarkę;
NO (tlenek azotu)	spalanie paliw;
NO ₂ (dwutlenek azotu)	spalanie paliw, procesy technologiczne;
NO _x (suma tlenków azotu)	sumaryczna emisja tlenków azotu;
CO (tlenek węgla)	produkt niepełnego spalania;
O ₃ (ozon)	powstaje naturalnie oraz z innych zanieczyszczeń będących utleniaczami;
Dioksyny	Spalanie odpadów, spalanie materii organicznej
WWA	Spalanie odpadów, niecałkowite spalanie paliw

źródło: opracowanie własne

Zanieczyszczenia powietrza związane z niską emisją mogą być powodem wielu negatywnych skutków dla środowiska oraz żywych organizmów.

Pył zawieszony

Pył zawieszony jest nośnikiem metali ciężkich, której mają negatywny wpływ na żywe organizmy. Sam pył może także osadzać się w pęcherzykach płucnych oraz powodować podrażnienie oczu oraz błon śluzowych nosa i gardła.

Dwutlenek siarki

Dwutlenek siarki, powstający podczas spalania paliw, ma negatywny wpływ na błony śluzowe układu oddechowego oraz powoduje zmniejszenie dróg oddechowych.

Tlenki azotu

Tlenki azotu powodują zwiększenie się podatności na infekcje układu oddechowego, zwiększa prawdopodobieństwo ataków astmatycznych oraz uszkadza komórki układu immunologicznego w płucach.

Tlenek węgla

Tlenek węgla ma negatywny wpływ na układ naczyniowo-sercowy człowieka. Przenikając do układu krwionośnego łączy się z hemoglobina tworząc karboksyhemoglobinę, które nie jest zdolna do przenoszenia tlenu. Kontakt z dużym stężeniem tlenu węgla może spowodować śmierć, natomiast dłuższa ekspozycja ma wpływ na zwiększenie prawdopodobieństwa zawału serca oraz hamuje odpowiedź immunologiczną organizmu.

Ozon

Ozon w górnych warstwach atmosfery jest gazem niezbędnym do przetrwania życia, natomiast w warstwach dolnych cechuje się negatywnym wpływem na żywe organizmy. Atakuje on komórki błony śluzowej wyściełające drogi oddechowe, płuca oraz oskrzela a także zmniejsza odporność na infekcje.

Dioksyny

Dioksyny kumulują się w organizmie wpływając negatywnie na odpowiedź immunologiczną organizmu. W dużych stężeniach mogą wywoływać choroby dermatologiczne takie jak trądzik chlorowy.

WWA

Najpowszechniej występującymi wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi są benzo(a)piren oraz naftalen. Długotrwałe narażenie na WWA może powodować występowanie nowotworów, chorób oczu, nerek oraz wątroby a także zmniejszają odpowiedź immunologiczną organizmu.

Zgodnie z corocznym raportem Europejskiej Agencji Środowiska (EEA), dotyczącym jakości powietrza w Europie, Polska od wielu lat znajduje się w czołówce krajów o najbardziej zanieczyszczonym powietrzu. Dotyczy to zwłaszcza zanieczyszczenia pyłem PM 10 oraz benzo(a)pirenem.

Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

W celu poprawy sytuacji utworzony został Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej. Wyznaczono w nim priorytety mające doprowadzić do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej przy jednoczesnym zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju:

- Modernizacja infrastruktury krajowego systemu elektroenergetycznego,
- Rozwój wykorzystania OZE,
- Upowszechnienie alternatywnych, innych niż odnawialne, metod pozyskiwania energii,
- Promocja optymalnego wykorzystywania surowców,
- Rozwój niskoemisyjnej gospodarki odpadami,
- Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju niskoemisyjnej gospodarki w sektorze przemyśle,

- Rozpowszechnienie istniejących technologii niskoemisyjnych w procesach produkcyjnych,
- Poprawa standardu energetycznego istniejących budynków,
- Rozwój zrównoważonej produkcji w rolnictwie,
- Zwiększenie efektywności wybranych elementów łańcucha logistycznego,
- Transformacja niskoemisyjna w sektorze handlu,
- Modernizacja pojazdów oraz infrastruktury w celu upowszechnienia niskoemisyjnych form transportu,
- Poprawa efektywności zarządzania transportem oraz wspieranie rozwoju transportu publicznego,
- Rozwój i zastosowanie niskoemisyjnych paliw w transporcie oraz magazynowania energii w środkach transportu,
- Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji w edukacji,
- Wspieranie dostępności oraz wiarygodności informacji na temat wpływu konsumpcji poszczególnych produktów i usług na emisyjność gospodarki,
- Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji w gospodarstwach domowych,
- Promocja transformacji niskoemisyjnej w sektorze publicznym.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Secemin

Uchwała Nr XX/134/16 Rady Gminy Secemin z dnia 30 grudnia 2016r. w sprawie przyjęcia *Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Secemin na lata 2016 – 2020*.

Istotą celu głównego wdrażania strategii krótko/średnioterminowej jest określenie zobowiązań redukcyjnych i wzrostowych gminy Secemin, implikujących założenia pakietu klimatyczno-energetycznego Unii Europejskiej do 2020 roku, tzn. zobowiązań dotyczących:

- redukcji emisji gazów cieplarnianych,
- redukcji zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej,
- zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (OZE).

Cele strategiczne gminy Secemin określono jako:

1. Redukcja emisji dwutlenku węgla z obszaru gminy Secemin.
2. Podniesienie efektywności energetycznej budynków i obiektów znajdujących się na terenie gminy Secemin.
3. Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w lokalnej produkcji energii na terenie gminy Secemin.
4. Wdrożenie zrównoważonych energetycznie działań w zakresie planowania przestrzennego i zarządzania rozwojem gminy Secemin.
5. Prowadzenie działań i kampanii edukacyjno-promocyjnych w zakresie gospodarki niskoemisyjnej na terenie gminy Secemin.
6. Wdrożenie działań zmierzających do zmniejszenia poziomu pyłu zawieszonego PM10 oraz poziomu benzo(a)pirenu B(a)P w powietrzu na terenie gminy Secemin.

Emisja z gospodarstw domowych

Głównymi źródłami tego rodzaju zanieczyszczeń powietrza jest:

- spalanie paliwa stałego (węgiel, drewno opałowe, ekogroszek),
- spalanie odpadów w piecach indywidualnych gospodarstw domowych.

Emisja komunikacyjna

Negatywne oddziaływanie na środowisko niesie ze sobą emisja komunikacyjna, która szczególnie odczuwalna jest w pobliżu dróg charakteryzujących się znacznym natężeniem ruchu kołowego. Na terenie gminy Secemin głównym źródłem emisji komunikacyjnej są:

- Drogi wojewódzkie,
- Drogi powiatowe,
- Drogi gminne,
- Drogi wewnętrzne.

Tabela 4. Wykaz dróg przebiegających przez teren gminy Secemin.

Numer drogi	Przebieg drogi	Długość na terenie gminy [km]
Drogi wojewódzkie		
786	Kielce – Włoszczowa – Secemin – Koniecpol - Częstochowa	12,364
795	Secemin - Szczekociny	7,300
Drogi powiatowe		
0229T	dr. woj. nr 742 - Wola Wiśniowa - Ludwinów - Bebelno - Krzepin - Wałkonowy Górne - Wałkonowy Dolne - Ropocice - dr. woj. nr 786	7,833
0230T	(Kuźnica Grodziska) – gr. woj. świętokrzyskiego – Żeliszawice	3,892
0231T	Secemin – Marchocice – Żeliszawiczki - Miny	7,830
0232T	Kuczków – Wolica – gr. woj. świętokrzyskiego (Brzostek)	1,380
0233T	Secemin – Bichniów – Czaryż – Bałków - Dzierzgów	6,800
0234T	Bichniów – Psary – Kuczków – gr. woj. świętokrzyskiego -(Koniecpol)	12,340
0235T	Wałkonowy Górne – Bałków – droga powiatowa 0233T	4,070
0242T	Czaryż – Wola Czaryska – Ojsławice – gr. woj. świętokrzyskiego - (Rędziny)	2,936
0243T	Dzierzgów – Bieganów – Wola Czaryska	0,420
Drogi gminne		
375001T	Kuczków – Dąbie	1,750
375002T	Secemin –Zwleczka – Kluczyce	4,450
375003T	Psary – Celiny	2,000
375004T	Psary – Daleszec	2,000
375005T	Marchocice – Ropocice	2,200
375006T	Wałkonowy Górne-Zakrzów	0,850
375007T	Secemin – Marianów	3,000
375008T	Żeliszawice –Wincentów	0,950

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Secemin na lata 2018-2024

Numer drogi	Przebieg drogi	Długość na terenie gminy [km]
375009T	Żeliszawice – Nadolnik	3,000
375010T	Brzozowa – Maleniec	1,300
375011T	Międzylesie do stacji PKP	1,250
375012T	Bichniów – Mileje	1,500
375013T	Bichniów przez wieś	1,300
375014T	Krzepice przez wieś	0,350
375015T	Wola Kuczkowska do granicy gminy Koniecpol	3,700
375016T	Żeliszawice – Papiernia	0,600
375017T	Gabrielów przez wieś	1,100
375018T	Psary – Wola Czaryska	4,000
375019T	Celiny – Wola Czaryska	3,400
375020T	Wola Czarska do gr. Gm. Radków	0,800
375021T	Żeliszawiczki – stacja PKP	0,600
375022T	Kluczyce – Gródek	1,150
375023T	Kluczyce – do toru	0,950
375024T	Kluczyce do CMK	0,750
375025T	Wola Kuczkowska - Wolica	1,100
375026T	Wola-Kuczkowska - do przejazdu	1,100
375027T	Wola Kuczkowska – Cegielnia – Dąbie	1,300
375028T	Marchocice - Komorniki	0,350
375029T	Ropocice - do CMK	0,230
375030T	Bichniów przez wieś	1,000
375031T	Krzepin - Zagórcze	2,200
375032T	Krzepice – Czarna Góra – Czaryż	3,200
375033T	Czaryż przez wieś do parku	0,350
375034T	Czaryż – do gr. gm. Radków	0,400
375035T	Czaryż do drogi pow. 0233 T	0,230
375036T	Żeliszawiczki do końca wsi	0,650
375037T	Żeliszawice do kościoła	0,150
375038T	Krzepin nad lasem	0,850
375039T	Lipiny przez wieś	0,450
375040T	Wałkonowy Dolne – pola	0,700
375041T	Bichniów – Czarna Góra	2,200
375042T	Dąbie – Cegielnia	1,000
375043T	Ropocice do byłych PZZ	0,300

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Secemin na lata 2018-2024

Numer drogi	Przebieg drogi	Długość na terenie gminy [km]
375044T	Gabrielów – działki	0,450
375045T	Pniaki przez wieś	1,300
375046T	Bichniów przez wieś	0,450
375047T	Psary – Błonie	0,320
375048T	Zwlecza przez wieś	0,500
375049T	Zwlecza przez wieś	0,150
375050T	Secemin – Jamice	0,400
375051T	Secemin – Rakarnia	0,600
375052T	Secemin za b. SKR	0,170
375053T	Secemin – Piaski – Partyzantów	0,900
375054T	Secemin - ul. Kościelna	0,600
375055T	Secemin - osiedle w ulicy Koniecpolskiej	0,300
375056T	Secemin do ul. Partyzantów	0,800
375057T	Secemin ul. Partyzantów	0,700
375058T	Secemin ul. Jędrzejowska	1,100
375059T	Secemin ul. Krótka	0,120
375060T	Secemin ul. Ogrodowa	0,100
375061T	Secemin ul. Plac Wolności	0,080
375062T	Secemin ul. Plac Wolności	0,200
375063T	Secemin od ul. Kolejowej do ul. Czarnieckiego	0,750
375064T	Secemin ul. Kościelna	0,700
375065T	Psary - Góry	0,600
Razem		139,165

źródło: Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Secemin, 2016r.

Głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym są:

- tlenek i dwutlenek węgla,
- węglowodory,
- tlenki azotu,
- pyły zawierające metale ciężkie,
- pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

Dla stanu powietrza atmosferycznego istotne znaczenie ma emisja NO_x oraz metali ciężkich. Duże znaczenie ma również tzw. emisja wtórna z powierzchni dróg, która zależy w dużej mierze od warunków meteorologicznych. Komunikacja jest również źródłem emisji benzenu, benzo(a)pirenu oraz innych związków organicznych. Na wielkość tych zanieczyszczeń wpływa stan techniczny samochodów, stopień zużycia substancji katalitycznych oraz jakość stosowanych paliw. Gwałtowny rozwój transportu, przejawiający się wzrostem ilości samochodów na drogach oraz aktualny stan infrastruktury dróg spowodował, iż transport może być uciążliwy dla środowiska naturalnego.

W przypadku substancji toksycznych emitowanych przez silniki pojazdów do atmosfery, źródła te trudno zinwentaryzować pod kątem emisji zanieczyszczeń, gdyż zwykle nie ma dla nich materiałów sprawozdawczych. Na podstawie znanych wartości średniego składu paliwa, szacowany przeciętny skład spalin silnikowych jest następujący:

Tabela 5. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo).

Składnik	Silniki benzynowe	Silniki wysokoprężne	Uwagi
Azot	24 – 77	76 – 78	nietoksyczny
Tlen	0,3 – 8	2 – 18	nietoksyczny
Para wodna	3,0 – 5,5	0,5 – 4	nietoksyczny
Dwutlenek węgla	5,0 – 12	1 – 10	nietoksyczny
Tlenek węgla	0,5 – 10	0,01 – 0,5	toksyczny
Tlenki azotu	0,0 – 0,8	0,0002 – 0,5	toksyczny
Węglowodory	0,2 – 3	0,009 – 0,5	toksyczny
Sadza	0,0 – 0,04	0,01 – 1,1	toksyczny
Aldehydy	0,0 – 0,2	0,001 – 0,009	toksyczny

źródło: J. Jakubowski „Motoryzacja a środowisko”

Przez gminę przebiega fragment Centralnej Magistrali Kolejowej relacji Warszawa - Katowice (linia kolejowa nr 4). Linia ta przebiega przez gminę z północno - wschodniej części w kierunku południowo - zachodnim. Jest to zelektryfikowana linia dwutorowa, która poprowadzona jest przez województwo mazowieckie, łódzkie, świętokrzyskie i śląskie. Jest ona jedną z części międzynarodowego korytarza transportowego E 65.

Przez gminę przebiega również linia kolejowa nr 61 - łącząca stację Kielce ze stacją Fosowskie w mieście Kolonowskie, w województwie opolskim. Jest to zelektryfikowana linia dwutorowa, na jej trasie w gminie Secemin została zlokalizowana stacja kolejowa w Żeliszawicach. Linia kolejowa nr 61 została zmodernizowana na trasie między Włoszczową a Opolem w ramach przebudowy tzw. "protezy koniecpolskiej" - odcinka zapewniającego szybkie i bezpośrednie połączenie kolejowe Warszawy i Wrocławia. Odcinek Włoszczowa Północ - Żeliszawice stanowi łącznik kolejowy - linię nr 572. Ze stacji Żeliszawice odjeżdżają pociągi w kierunkach: Włoszczowa, Kielce, Częstochowa.

Uzupełnieniem sieci kolejowej w granicach gminy Secemin jest linia numer 64 łącząca stację Kozłów ze stacją Koniecpol.

Emisja przemysłowa

Gmina Secemin nie należy do gmin wysoko uprzemysłowionych. Emitorem zanieczyszczeń pyłowych i gazowych na terenie gminy jest przedsiębiorstwo Prefabet S.A. w Żeliśławicach, które zajmuje się produkcją betonu komórkowego. Na terenie zakładu prowadzone są jednak działania mające na celu ochronę powietrza, które przybierają formę monitorowania procesu spalania paliw oraz stosowania paliw z niską zawartością substancji powodujących pogorszenie jakości powietrza. Wszelkie zrzuty gazów odlotowych do powietrza odbywają się poprzez urządzenia oczyszczające.

Emisja niezorganizowana

Do tej kategorii zaliczane są inne niewymienione źródła emisji. Do pozostałych źródeł emisji można zaliczyć np. wypalanie traw, emisję lotnych związków organicznych związanych z lakierowaniem.

5.1.2 Jakość powietrza

Zgodnie z art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2017, poz. 519 z późn. zm.), Państwowy Monitoring Środowiska stanowi systemem pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza. W celu oceny jakości powietrza na terenie województwa świętokrzyskiego wyznaczono 2 strefy:

- Gmina Kielce (kod strefy: PL2601);
- Strefa Świętokrzyska (kod strefy: PL2602).

Ocenę jakości powietrza prowadzono w oparciu o wyniki pomiarów prowadzonych w stałych punktach pomiarowych monitoringu środowiska. W przypadku braku pomiarów poszczególnych zanieczyszczeń powietrza w wymienionych powyżej punktach wykonujących pomiary automatyczne, do oceny jakości powietrza wykorzystywano stacje badań manualnych. Badania obejmowały następujące zanieczyszczenia:

- dwutlenek siarki,
- dwutlenek azotu,
- tlenki azotu,
- tlenek węgla,
- ozon,
- benzen,
- pył zawieszony PM10 i PM2,5,
- arsen,
- kadm,
- nikiel,
- ołów,
- benzo(a)piren.

Jak wynika z danych przekazanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach, na terenie gminy Secemin nie prowadzono pomiarów dotyczących stanu jakości powietrza, dlatego w celu określenia stanu jakości powietrza kierowano się wynikami dla całej strefy świętokrzyskiej.

Tabela 6. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza

Klasa strefy	Poziom stężenie zanieczyszczenia	Wymagane działania
A	nie przekraczający poziomu dopuszczalnego *	1. Utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz próba utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem.
C	powyżej poziomu dopuszczalnego *	1. Określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych; 2. Opracowanie programu ochrony powietrza POP w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu (jeśli POP nie był uprzednio opracowany); 3. Kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych.

* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w RMS w sprawie niektórych poziomów substancji w powietrzu.

źródło: WIOŚ.

Wynik oceny strefy świętokrzyskiej za rok 2016, w której położona jest gmina Secemin, wskazuje, że dotrzymane są poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe substancji w powietrzu (klasa A) ustanowione ze względu na ochronę zdrowia dla następujących zanieczyszczeń:

- dwutlenku azotu,
- dwutlenku siarki,
- tlenku węgla,
- ołowiu, kadmu, niklu, benzenu, arsenu w pyłe zawieszonym PM10,
- pyłu PM2,5.

Przekroczone natomiast zostały dopuszczalne poziomy dla:

- pyłu PM10,
- ozonu,
- benzo(a)pirenu.

Zestawienie wszystkich wynikowych klas strefy świętokrzyskiej z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia, zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 7. Wynikowe klasy strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2016r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
strefa świętokrzyska	A	A	A	A	C	C	A	A	A	A	C	A

źródło: Stan Środowiska w Województwie Świętokrzyskim Raport 2017

Stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy świętokrzyskiej, ze względu na ochronę roślin, nie zostały przekroczone w przypadku tlenków siarki i azotu, a także ozonu. Zestawienie wszystkich wynikowych klas strefy świętokrzyskiej z uwzględnieniem kryterium ochrony roślin, zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 8. Wynikowe klasy strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2016r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej		
	SO ₂	NO ₂	O ₃
strefa świętokrzyska	A	A	A

źródło: Stan Środowiska w Województwie Świętokrzyskim Raport 2017

Jak wynika z oceny jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w roku 2016, na terenie strefy świętokrzyskiej, stwierdzono występowanie w ciągu roku, ponadnormatywnej ilości przekroczeń dopuszczalnego średniodobowego stężenia pyłu zawieszonego PM10, a także przekroczenie wartości docelowej stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu w pyłe PM10 oraz ozonu. Wyniki oceny stężeń zanieczyszczeń w powietrzu występujących w 2016 r. na obszarze strefy świętokrzyskiej, uwzględniające kryterium ochrony roślin, nie wykazały przekroczeń stanu dopuszczalnego. Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego zawartości ozonu w powietrzu, zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska winno być jednym z celów wojewódzkiego programu ochrony środowiska.

Zgodnie z art. 91 ustawy Prawo ochrony środowiska dla wszystkich stref, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych (strefy w klasie C) należy opracować programy ochrony powietrza, mające na celu osiągnięcie ww. poziomów substancji w powietrzu. Należy pamiętać, iż powyższe wyniki oceny obejmują całą strefę świętokrzyską i są wartościami uśrednionymi dla jej obszaru.

5.1.3 Analiza SWOT

JAKOŚĆ POWIETRZA	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowany i wdrożony „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej”. 2. Niewielki stopień zanieczyszczenia powietrza. 3. Brak w najbliższym otoczeniu gminy, zakładów mogących mieć znaczący wpływ na stan powietrza atmosferycznego. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przekroczenia dopuszczalnych poziomów stężeń w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> • przekroczenie docelowego poziomu ozonu pod kątem ochrony zdrowia, • wartości docelowej stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu w pyłe PM10, • Ilości przekroczeń dopuszczalnego średniodobowego stężenia pyłu zawieszonego PM10. 2. Ogrzewania budynków starymi kotłami nie spełniającymi norm emisji zanieczyszczeń. 3. Spalanie śmieci w domowych kotłach.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stopniowe zastąpienie ogrzewania węglowego, bardziej nowoczesnym systemem (w tym OZE). 2. Modernizacja kotłowni opartych na spalaniu węgla. 3. Termomodernizacja budynków na terenie gminy. 4. Tworzenie ścieżek rowerowych. 5. Zwiększenie powierzchni leśnych na terenie gminy. 6. Edukacja ekologiczna mieszkańców ze szczególnym naciskiem na zagadnienia dotyczące nielegalnego spalania odpadów komunalnych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zanieczyszczenie powietrza wynikające z tzw. niskiej emisji, w tym spalania odpadów komunalnych w piecach domowych. 2. Wzrost natężenie ruchu pojazdów samochodowych szlakami komunikacyjnymi przebiegającymi przez teren gminy. 3. Emisja komunikacyjna oraz wzrost liczby samochodów 4. Brak wystarczających środków finansowych na inwestycje związane z ochroną powietrza. 5. Zanieczyszczenia powietrza pochodzące spoza obszaru gminy.

5.2. Zagrożenia hałasem

5.2.1. Stan wyjściowy

Hałas definiuje się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017r., poz. 519 z późn. zm.), podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem są następujące:

- emisja - wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio energie do powietrza, wody lub ziemi, związane z działalnością człowieka (takie jak hałas czy wibracje),
- hałas - dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu - równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z art. 117 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r., poz. 519 z późn. zm.). W rozumieniu ustawy ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, oraz zmniejszeniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego LAeq i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość LAeq < 52 dB
- średnia uciążliwość 52 dB < LAeq < 62 dB
- duża uciążliwość 63 dB < LAeq < 70 dB
- bardzo duża uciążliwość LAeq > 70 dB

5.2.2. Źródła hałasu

Hałas drogowy

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014, poz. 112). Dla rodzajów terenu, wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny szpitali, szkoły, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i uzdrowiska), ustalono dopuszczalny równoważny poziom hałasu LAeqD w porze dziennej i LAeqN w porze nocnej. Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu dla danego terenu jest zaklasyfikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób jego zagospodarowania. Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45–56 dB. Dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 9. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu.

Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
	Drogi lub linie kolejowe*		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	LAeq D przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	LAeq N przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	LAeq D przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	LAeq N przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
a) Obszary A ochrony uzdrowiskowej b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży** c) Tereny domów opieki d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi c) Tereny rekreacyjno- wypoczynkowe poza miastem d) Tereny zabudowy zagrodowej	65	56	55	45
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ***	68	60	55	45

* Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

** W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

*** Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych

Na terenie gminy Secemin znajdują się następujące typy dróg:

- drogi wojewódzkie nr 786 i 795,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne,
- drogi wewnętrzne.

Monitoring WIOŚ

Do jednych z zadań WIOŚ w Kielcach należy ocena stanu akustycznego na terenie województwa świętokrzyskiego. Ocena jest przeprowadzana w oparciu o pomiary równoważnego poziomu dźwięku dla pory dnia i nocy dla dwóch rodzajów hałasu w środowisku (przemysłowego i drogowego). W roku 2015 WIOŚ w Kielcach wykonywał pomiary krótkookresowe hałasu drogowego na terenie gminy Secemin. Wyniki badań monitorowanych hałasu drogowego dla tych punktów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Wyniki badań monitorowanych hałasu drogowego w 2015 roku na terenie gminy Secemin.

Rejon badań	Wskaźnik poziomu dźwięku	Wynik	Norma	przekroczenie	Rodzaj terenu
ul. Koniecpolska (DW 786)	L _{Aeq D} [dB]	62	61	1,0	szkoła
	L _{Aeq N} [dB]	62,3	-	-	
	L _{Aeq D} [dB]	62	65	-	zabudowa mieszkaniowo - usługowa
	L _{Aeq N} [dB]	62,3	56	6,3	

źródło: Pięcioletnia ocena stanu klimatu akustycznego województwa świętokrzyskiego za lata 2012-2016

Powyższe wyniki wskazują, że na terenie gminy Secemin występują przekroczenia w porze dziennej w przedziale 1-6,5 dB.

Hałas kolejowy

Przez gminę przebiega

- linia kolejowa nr 4 – fragment Centralnej Magistrali Kolejowej relacji Warszawa – Katowice. Linia ta przebiega przez gminę z północno - wschodniej części w kierunku południowo - zachodnim.
- linia kolejowa nr 61 – łącząca stację Kielce ze stacją Fosowskie w mieście Kolonowskie, w województwie opolskim. Jest to zelektryfikowana linia dwutorowa, na jej trasie w gminie Secemin została zlokalizowana stacja kolejowa w Żeliszawicach.
- linia kolejowa nr 64 – łącząca stację Kozłów ze stacją Koniecpol.

Na terenie gminy Secemin może wystąpić potencjalne zagrożenie nadmiernym hałasem, którego źródłem jest kolej. WIOŚ w Kielcach nie prowadził pomiarów hałasu kolejowego na terenie gminy Secemin.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. W przypadku przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu przez zakłady przemysłowe, wydawane są dla zakładu decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu (odrębnie dla pory dziennej i nocnej). Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

Źródłem nadmiernego hałasu w gminie może być przedsiębiorstwo Prefabet S.A. w Żeliszawicach, Drewstol Sp. z o.o. Sp. k. (tartak), PPHU Edmir Andrzej Napora (tartak) oraz Tartaczniactwo S C W.A Pindelak (tartak).

5.2.3. Analiza SWOT

KLIMAT AKUSTYCZNY	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ryzyko nadmiernego hałasu dotyczy niewielkiego obszaru gminy. 2. Brak dróg krajowych na terenie gminy. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nadmierny poziom hałasu na terenach położonych wzdłuż dróg wojewódzkich i powiatowych. 2. Hałas związany z ruchem kolejowym.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitorowanie poziomów hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych z największym natężeniem ruchu. 2. Budowa ekranów akustycznych na obszarach narażonych na nadmierny poziom hałasu. 3. Dbanie o poprawny stan techniczny nawierzchni ciągów komunikacyjnych. 4. Uwzględnianie w Planach Zagospodarowania Przestrzennego odległości od potencjalnych źródeł hałasu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostateczny poziom funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu środowiska akustycznego. 2. Wzrost ilości pojazdów.

5.3. Promieniowanie elektromagnetyczne

5.3.1. Stan wyjściowy

Zagadnienia dotyczące ochrony ludzi i środowiska przed niekorzystnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych regulowane są przepisami dotyczącymi:

- ochrony środowiska,
- bezpieczeństwa i higieny pracy,
- prawa budowlanego,
- zagospodarowania przestrzennego,
- przepisami sanitarnymi.

Jako promieniowanie niejonizujące określa się promieniowanie, którego energia oddziałująca na każde ciało materialne nie wywołuje w nim procesu jonizacji. Promieniowanie to związane jest ze zmianami pola elektromagnetycznego. Poniżej zestawiono potencjalne źródła omawianego promieniowania

- urządzenia wytwarzające stałe pole elektryczne i magnetyczne,
- urządzenia wytwarzające pole elektryczne i magnetyczne o częstotliwości 50 Hz, (stacje i linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia),
- urządzenia wytwarzające pole elektromagnetyczne o częstotliwości od 1 kHz do 300 GHz, (urządzenia radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne),
- inne źródła promieniowania z zakresu częstotliwości: 0 - 0,5 Hz, 0,5 - 50 Hz oraz 50-1000 Hz.

Zagadnienia dotyczące promieniowania niejonizującego są określone przez Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. 2003r., Nr 192, poz. 1883).

Dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, rozporządzenie ustala odrębną wartość składowej elektrycznej pola w wysokości 7 V/m.

Dla pozostałych terenów, na których przebywanie ludzi jest dozwolone bez ograniczeń, rozporządzenie ustala wysokość składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50 Hz w wysokości 10 kV/m, natomiast składowej magnetycznej w wysokości 60 A/m. Ponadto, rozporządzenie określa:

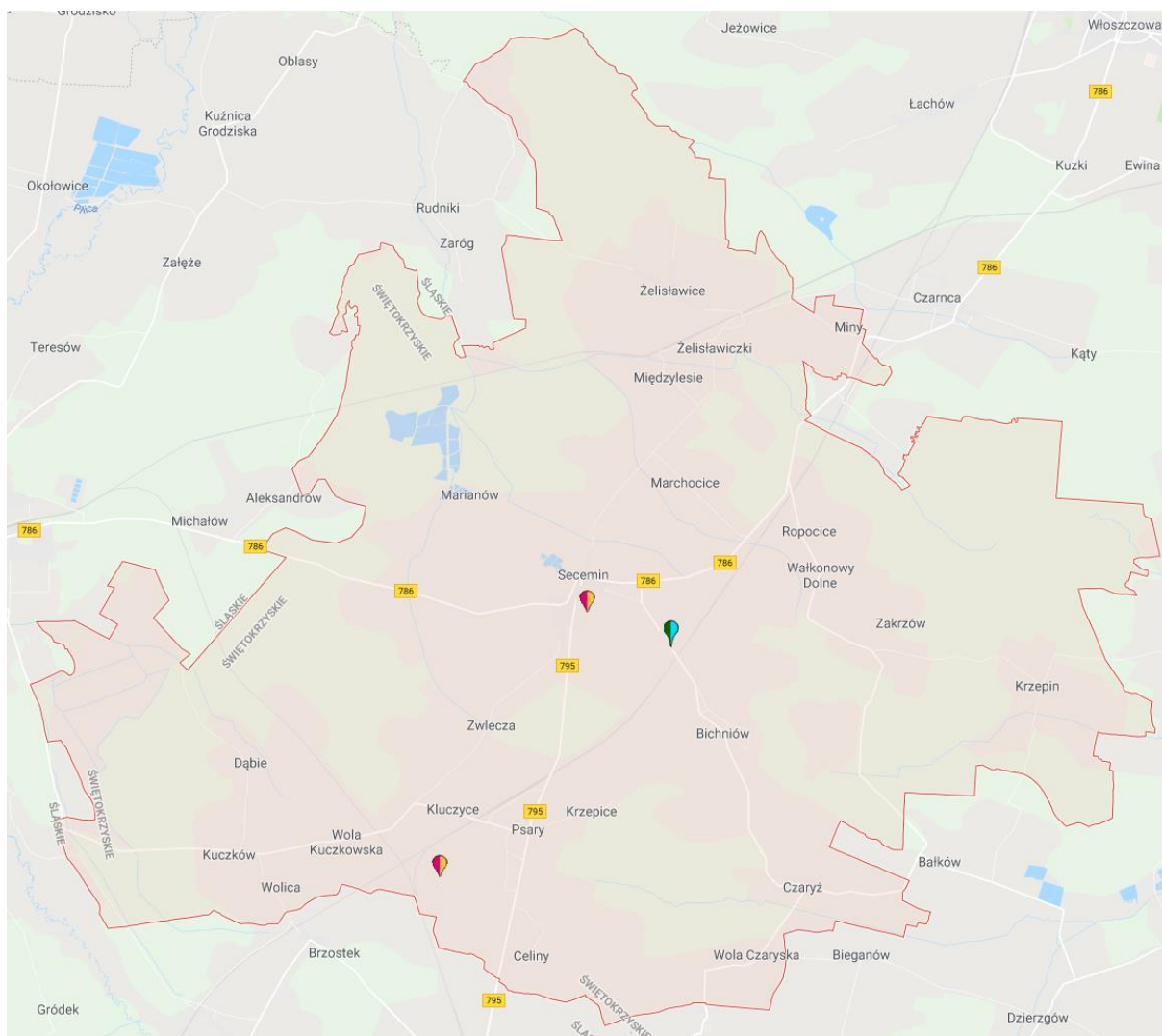
- dopuszczalne poziomy elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego;
- metody kontroli dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych;
- metody wyznaczania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych, jeżeli w środowisku występują pola elektromagnetyczne z różnych zakresów częstotliwości.

5.3.2. Źródła promieniowania elektromagnetycznego

Na terenie gminy Secemin źródła promieniowania niejonizującego stanowią:

- linie i stacje elektroenergetyczne wysokich i średnich napięć,
- urządzenia radiokomunikacyjne,
- radionawigacyjne i radiolokacyjne.

Poniżej przedstawiono lokalizację stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie gminy Secemin.

Rysunek 3. Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie gminy Secemin.

źródło: www.btsearch.pl, opracowanie własne

Jak wynika z powyższych informacji, na terenie gminy Secemin znajdują się trzy stacje bazowe z kilkoma nadajnikami, należących do różnych operatorów sieci telefonii komórkowej.

Monitoring WIOŚ

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska zgodnie z art. 123 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz.U. 2017, poz. 519 z późn. zm.). Zakres i sposób prowadzenia badań pomiarowych PEM określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2007, Nr 221, poz. 1645). Monitoring prowadzony jest od 2008 r. na terenie każdego z województw w 135 punktach pomiarowo-kontrolnych (ppk) w ciągu 3 lat pomiarowych, tj. w 45 ppk w każdym roku. Zgodnie z wytycznymi rozporządzenia punkty rozlokowane są na trzech reprezentatywnych, dostępnych dla ludności terenach na obszarze województwa:

- w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys. (15 punktów);
- w pozostałych miastach (15 punktów);
- na terenach wiejskich (15 punktów).

W latach 2015-2016 WIOŚ w Kielcach prowadził pomiary łącznie w 90 punktach pomiarowych. Poziomy pól elektromagnetycznych utrzymują się na niskim poziomie i w żadnym punkcie nie przekroczono dopuszczalnej wartości, określonej rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. 2003. Nr 192, poz. 1883), zgodnie z którym dopuszczalny poziom PEM dla miejsc dostępnych dla ludności, w zakresie częstotliwości PEM objętych monitoringiem wynosi 7 V/m.

Na terenie gminy Secemin poziom pól elektromagnetycznych w ramach monitoringu WIOŚ nie był badany. Z przeprowadzonych badań wynika, że na terenie województwa świętokrzyskiego nie dochodziło do przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w latach 2015 – 2016. Uzyskane wyniki były znacznie poniżej dopuszczalnych poziomów. Pomimo potencjalnie korzystnej sytuacji, zarówno na terenie gminy Secemin jak i całego województwa świętokrzyskiego, niezbędny jest ciągły nadzór nad istniejącymi oraz potencjalnymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego.

5.3.3. Analiza SWOT

PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Niski poziom zagęszczenia potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego.	1. Lokalizacja potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego w bezpośredniej bliskości zabudowy mieszkaniowej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Stała kontrola istniejących oraz planowanych inwestycji mogących emitować promieniowanie elektromagnetyczne.	1. Wzmacnianie istniejących pól elektromagnetycznych przez nowe emitery.

5.4. Gospodarowanie wodami

5.4.1. Stan wyjściowy – wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym gmina Secemin położona jest w obszarze wododziałowym pomiędzy zlewniami Nidy i Pilicy. Równinne ukształtowanie terenu gminy sprawia, iż dział wodny jest niski, co wiąże się z tym, że często występuje na rozległych terenach bagiennych, gdzie jego dokładny przebieg jest problematyczny do ustalenia. Na terenie gminy Secemin znajdują się źródłowe odcinki licznych niewielkich cieków, spośród których największym jest rzeka Zwleczka.

W gminie wyróżnia się następujące ciek:

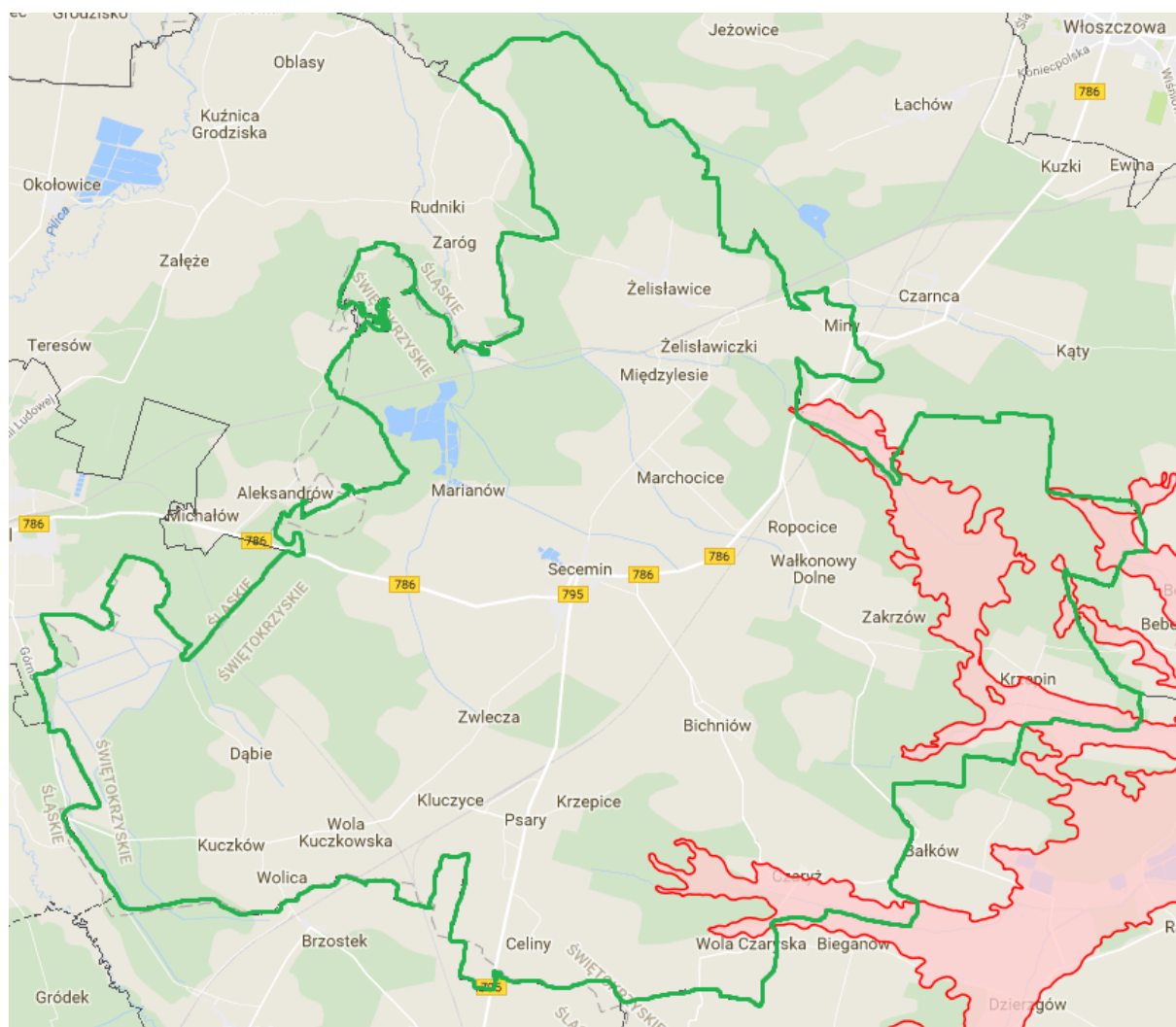
- Zwleczka - niewielka rzeka III rzędu (o długości 21,9 km), stanowiąca prawy dopływ Pilicy. Swoje źródła ma w okolicach wsi Zwleczka (na wysokości ok. 210 m n.p.m.) i kieruje swój bieg na północ. Do Pilicy uchodzi po minięciu miejscowości Gościęcina (gmina Włoszczowa) na wysokości ok. 210 m n.p.m. Rzeka ta ma charakter typowo nizinny, cechuje się małymi spadkami, wąskim, nieuregulowanym i naturalnie meandrującym korytem znajdującym się w stosunkowo szerokiej dolinie.
- Jeżówka - struga stanowiąca dopływ rzeki Zwleczy. Ciek ten wypływa koło Kuzek na wysokości ok. 250 m n.p.m., uchodzi do Zwleczy na wysokości ok. 210 m n.p.m.
- Weśrednik - struga uchodząca do Białej Nidy, mająca przebieg zbliżony do równoleżnikowego. Swoje źródła posiada w lasach okolic miejscowości Czaryż i Krzepice.
- Seca - struga uchodząca do Zwleczy (lewostronny dopływ), mająca swoje źródła na terenie kompleksów leśnych znajdujących się na północ od miejscowości Zakrzów.

W gminie występują również niewielkie ciek: Struga Krzepin, Struga S-2 Radków, Struga z Michałowa. Przez analizowany obszar przepływa szereg nienazwanych strumieni i innego rodzaju cieków. Dość licznie występują niewielkie oczka wodne, powstałe często w zagłębieniach między wydrami. Charakterystyczną cechą obszaru gminy są rozległe obszary podmokłe a także bagna, które występują głównie na obrzeżach gminy, w dolinach rzek, w bezodpływowych zagłębieniach terenu oraz na obszarach o utrudnionej infiltracji wód opadowych. Występujące bagna i obszar podmokłe odgrywają istotną rolę dla utrzymania naturalnej retencji wód. Lokalne stosunki wodne zostały przekształcone w wyniku powszechnych melioracji, które miejscowo doprowadziły do obniżenia zwierciadła wód podziemnych i osuszenia terenu. Naturalną sieć hydrograficzną wzbogacają liczne rowy melioracyjne a także zbiorniki wodne pochodzenia antropogenicznego, które są zasilane wodami rzeki Zwleczy.³

³ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Secemin, Tom I, listopad 2015r.

Obszary zagrożone podtopieniem

Przez obszar gminy nie przepływają rzeki, dla których zostały wyznaczone obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Nie oznacza to jednak, że teren gminy jest całkowicie wolny od zagrożeń powodziowych. Szerokie i płaskie dna dolin lokalnie występujących cieków, w przypadku wystąpienia intensywnych opadów lub też gwałtownych roztopów, narażone są na niebezpieczeństwo wezbrań poziomu wód i wystąpienie wód z koryt. Sytuacja ta dotyczy głównie doliny rzeki Zwleczy a także dolin pomniejszych cieków. W południowo - wschodniej części gminy Secemin wyznaczone zostały tereny zagrożone podtopieniami - tereny wyznaczone na skutek analizy maksymalnych możliwych zasięgów występowania podtopień (położenia zwierciadła wody podziemnej blisko powierzchni terenu, co skutkuje podmokłościami). Obejmują one doliny rzek i niewielkich cieków (Weśrednik), które uchodzą do rzeki Biała Nida. Występujące w gminie tereny narażone na podtopienia są prawie nie zainwestowane i użytkowane głównie jako trwałe użytki zielone lub znajdują się w użytkowaniu leśnym. W czasie nawalnych deszczy podtopieniami zagrożone są następujące miejscowości: Secemin, Międzylesie, Krzepice, Czaryż, Zwleczka, Wola Czaryska, Wałkonowy Dolne, Żeliszawice, Żeliszawiczki.

Rysunek 5. Tereny gminy Secemin narażone na podtopienia.

źródło: <http://spdps.h.pgi.gov.pl/PSHv7/>

5.4.2. Jakość wód - wody powierzchniowe

Informacje na temat stanu wód JCWP zlokalizowanych na terenie gminy Secemin, uzyskane od Krajowej Zarządu Gospodarki Wodnej, zebrano w poniższej tabeli.

Tabela 12. Stan JCWP zlokalizowanych na terenie gminy Secemin.

Nazwa JCWP	Status	Stan chemiczny	Stan/potencjał ekologiczny	Stan wód	Zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych
Nida do Strugi Dąbie	SZCW	dobry	poniżej dobrego	zły	zagrożona
Dopływ spod Drużykowy	NAT	dobry	co najmniej dobry	dobry	niezagrożona
Struga z Michałowa	SZCW	poniżej dobrego	poniżej dobrego	zły	zagrożona
Zwlecza	NAT	dobry	dobry	dobry	niezagrożona
Pilica od Dopływu spod Nakła do Kanału Koniecpol-Radoszewnica	NAT	dobry	poniżej dobrego	zły	zagrożona

źródło: KZGW

Gdzie:

SZCW – silnie zmieniona część wód,

NAT – naturalna.

Stan większości wód JCWP na terenie gminy Secemin jest zły z wyjątkiem Dopływu spod Drużykowy oraz Zwlecza.

Tabela 13. Schemat oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych.

Stan wód		Stan chemiczny	
		dobry stan chemiczny	Stan chemiczny poniżej dobrego
Stan ekologiczny / potencjał ekologiczny	Bardzo dobry stan ekologiczny / potencjał ekologiczny dobry lub powyżej dobrego	Dobry stan wód	Zły stan wód
	Dobry stan ekologiczny / potencjał ekologiczny dobry lub powyżej dobrego	Dobry stan wód	Zły stan wód
	Umiarkowany stan ekologiczny / umiarkowany potencjał ekologiczny	Zły stan wód	Zły stan wód
	Słaby stan ekologiczny / słaby potencjał ekologiczny	Zły stan wód	Zły stan wód
	Zły stan ekologiczny / zły potencjał ekologiczny	Zły stan wód	Zły stan wód

źródło: WIOŚ

5.4.3. Stan wyjściowy - wody podziemne

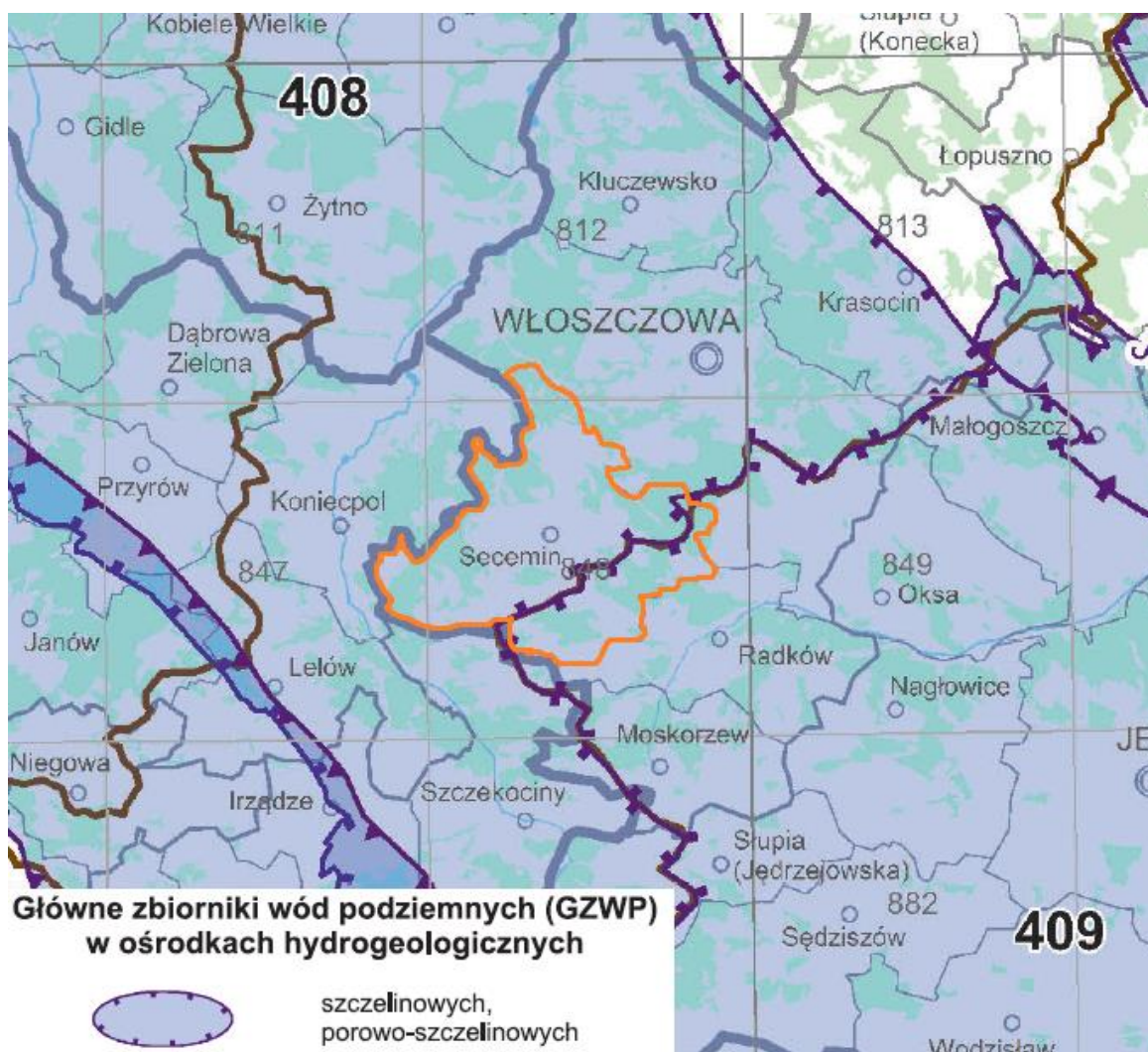
Cały obszar gminy położony jest w Nidziańskim Regionie Hydrologicznym (Niecce Mnichowskiej). Nieckę wypełniają utwory kredowe (margle, wapienie, opoki kredy górnej), będące jednocześnie szczelinowym poziomem użytkowym wód podziemnych. Wody podziemne występują w dwóch piętrach wodonośnych: kredy górnej oraz czwartorzędowym.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych występujące na terenie gminy Secemin (wg Informatora PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, wydane przez Państwowy Instytut Geologiczny oraz Państwowy Instytut Badawczy w 2017 roku, przy współpracy z Ministerstwem Środowiska oraz Krajowym Zarządem Gospodarki Wodnej):

- GZWP Nr 408 Niecka Miechowska (część NW),
- GZWP Nr 409 Niecka Miechowska (część SE).

GZWP Nr 408 Niecka Miechowska (część NW) – zbiornik tworzą górnokredowe utwory szczelinowe w północno-zachodniej części niecki miechowskiej wykształcone głównie w postaci margli, lokalnie wapieni i piaskowców. Seria wodonośna stanowi rozległą i ciągłą warstwę o miąższości najczęściej 40–90 m. Wodoprzewodność warstw zbiornikowych wynosi 50–200 m²/d, a średni współczynnik filtracji 1 m/d. Duża zmienność parametrów hydrogeologicznych, w tym i wodonośności skał zbiornikowych wynika ze ich zmiennego zaangażowania tektonicznego. Największa wodoprzewodność i wodonośność skał ma miejsce w strefach uskokowych. Zasilanie wód podziemnych GZWP nr 408 następuje na drodze infiltracji opadów atmosferycznych w obrębie zbiornika. Szacunkowe jego zasoby dyspozycyjne wynoszą 466 000 m³/d. Stan jakościowy wód podziemnych na obszarze całego zbiornika zaklasyfikowano jako dobry; I–III klasa z tym, że dominują wody zaliczone do II klasy. Stężenia głównych składników fizyczno-chemicznych wód podziemnych ogólnie mieszczą się w granicach stężeń dla wód do picia. Woda może być używana bez uzdatniania lub po prostym uzdatnieniu ze względu na przekroczenia dopuszczalnych stężeń związków żelaza lub manganu (naturalne składniki wód podziemnych).

GZWP Nr 409 Niecka Miechowska (część SE) – zbiornik tworzą osady kredowe. Piętro wodonośne jest związane głównie z utworami kredy górnej, w których można wyróżnić dwa poziomy wodonośne: poziom związany z piaszczysto-piaskowcowo-zlepieńcowatymi utworami cenomanu (o miąższości od kilku do 50 m) oraz zasadniczy poziom wodonośny występujący w spękanych marglach, opokach, wapieniach i gezach santonu, kampanu i mastrychtu. Wody, w partiach stropowych kredy górnej są często zawieszane na ilastej zwierzelinie margli. Poniżej, do głębokości ok. 80–100 m na wzniesieniach i ok. 100–150 m w obniżeniach i dolinach rzek występuje jeden ciągły poziom wodonośny. Głębiej szczeliny są zaciśnięte i utwory kredy górnej są półprzepuszczalne. Izolują one leżącą w spągu poziomu górnokredowego warstwę piaskowców i piasków cenomanu, z wodami o zwierciadle napiętym. Zasoby odnawialne zbiornika wynoszą 747 804 m³/d, a zasoby dyspozycyjne oszacowano na 252 228 m³/d, co stanowi blisko 34% zasobów odnawialnych. Moduł zasobów dyspozycyjnych wynosi 87,2 m³/d/km². Na ogół wody podziemne na obszarze występowania zbiornika są dobrej jakości i należą do klasy II i III, sporadycznie występują wody IV i V klasy. Na jakość wód wpływają zarówno czynniki geogeniczne, jak i antropogeniczne. Środowisko skalne (skały węglanowe) powoduje zaliczenie ich w niektórych rejonach do niższej klasy jakości wskutek podwyższonej zawartości wapnia i wodorowęglanów.

Rysunek 6. Lokalizacja GZWP znajdujących się na terenie gminy Secemin .
 źródło: Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych stan na 01.01.2017r.

Gmina Secemin położona jest w obrębie 2 jednolitych części wód podziemnych:

- nr 100 (PLGW2000100),
- nr 84 (PLGW200084).

Informacje szczegółowe dotyczące JCWPd nr 100 oraz nr 84 znajdują się w poniższych tabelach.

Tabela 14. Charakterystyka JCWPd nr 100.

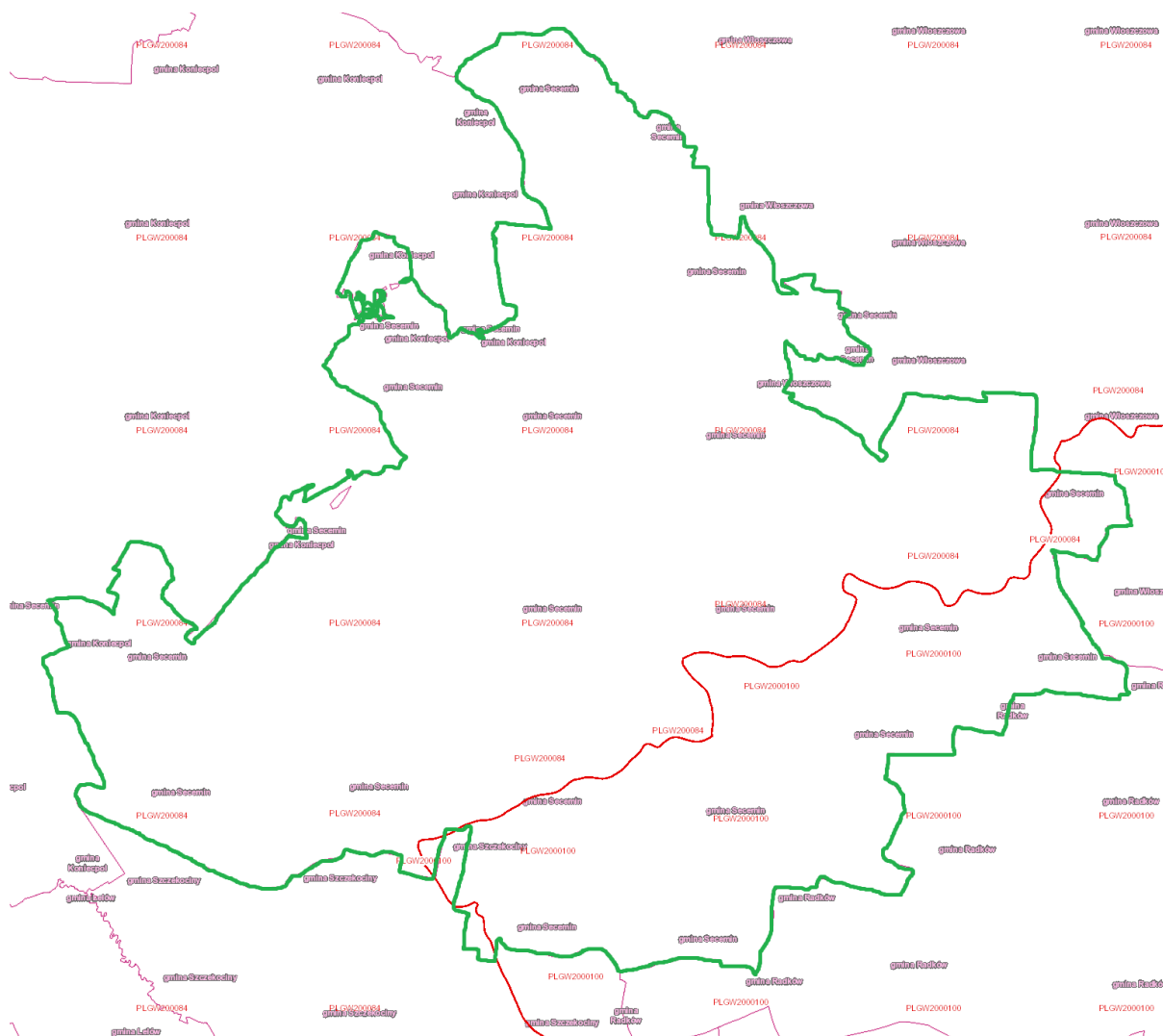
Powierzchnia [km²]	2 221,5
Województwo	małopolskie, śląskie, świętokrzyskie
Powiaty	dąbrowski, miechowski, zawierciański, buski, jędrzejowski, kazimierski, kielecki, pińczowski, włoszczowski
Dorzecze	Wisły
Region wodny	Górnej Wisły
Główna zlewnia w obrębie JCWPd (rząd zlewni)	Nida (II)
Liczba pięter wodonośnych	4

źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna

Tabela 15. Charakterystyka JCWPd nr 84.

Powierzchnia [km²]	4 233,3
Województwo	łódzkie, małopolskie, śląskie, świętokrzyskie
Powiaty	brzeziński, łódzki wschodni, M. Łódź, piotrkowski, tomaszowski, M. Piotrków Trybunalski, opoczyński, bełchatowski, radomszczański, miechowski, olkuski, częstochowski, myszkowski, zawierciański, konecki, włoszczowski, kielecki, jędrzejowski
Dorzecze	Wisły
Region wodny	Środkowej Wisły
Główna zlewnia w obrębie JCWPd (rząd zlewni)	Pilica (II), Wolbórka, Luciąża, Czarna (Włoszczowska) (III)
Liczba pięter wodonośnych	4

źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna

Rysunek 7. Gmina Secemin na tle JCWPd nr 100 oraz nr 84.

źródło: geoserwis.gos.gov.pl

5.4.4. Jakość wód - wody podziemne

Informacje na temat stanu jakości wód podziemnych gminy Secemin przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 16. Wyniki oceny stanu wód podziemnych na terenie gminy Secemin.

Nr JCWPd	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Status JCWPd	Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych
100	dobry	dobry	dobry	niezagrożona
84	dobry	dobry	dobry	niezagrożona

źródło: KZGW

Zgodnie art. 4.1 Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW) oraz art. 38e pkt. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r., poz. 1566), celem środowiskowym dla JCWPd jest zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do niej zanieczyszczeń; zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa stanu oraz ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem wód, tak aby osiągnąć i utrzymać ich dobry stan.

5.4.5. Analiza SWOT

GOSPODAROWANIE WODAMI	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobry stan wód podziemnych. 2. Położenie gminy w zasięgu dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Słabo rozwinięta sieć hydrograficzna gminy. 2. Zły stan wód powierzchniowych. 3. Obecność obszarów narażonych na podtopienia.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pełne skanalizowanie obszaru gminy. 2. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków tam gdzie jest to uzasadnione ekonomicznie. 3. Stosowanie dobrych praktyk rolniczych, ograniczanie nawożenia. 4. Inwentaryzacja oraz kontrola szczelności zbiorników bezodpływowych. 5. Szkolenie mieszkańców w zakresie nacjonalizacji użytkowania wód podziemnych. 6. Ochrona ujęć wód podziemnych 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podatność wód na zanieczyszczenie. 2. Spływ powierzchniowy zanieczyszczonych wód z terenów rolniczych. 3. Przedostawanie się do wód powierzchniowych zanieczyszczeń z dzikich składowisk odpadów, nieszczelnych szamb i kanalizacji.

5.5. Gospodarka wodno-ściekowa

5.5.1. Zaopatrzenie w wodę

Sieć wodociągowa zasilana jest z ujęć wód podziemnych. W gminie Secemin znajdują się trzy ujęcia: w Seceminie, Żeliszawiczkach i Kuczkowie. Ponadto do zaopatrzenia mieszkańców gminy w wodę wodociągową wykorzystywane są ujęcia Dąbrówka i Świerków, które znajdują się w gminie Radków. Jakość wody czerpanej z ujęć potwierdzana jest przez Państwową Stację Sanitarno - Epidemiologiczną we Włoszczowie.

Tabela 17. Charakterystyka ujęć wód podziemnych dostarczających wodę dla gminy Secemin

Nazwa ujęcia	Lokalizacja ujęcia	Rodzaj ujęcia	Wydajność	Obsługiwane miejscowości
Secemin-Hydrofornia	Secemin	podziemne	72m ³ /h	Secemin, Brzozowa-Gabrielów, Marchocice, Międzyzlesie, Bichniów
Żeliszawiczki	Żeliszawiczki	podziemne	27,9m ³ /h	Żeliszawice-Miny, Żeliszawiczki
Kuczków	Kuczków	podziemne	32m ³ /h	Kuczków, Dąbie, Wola-Wolica, Kluczyce-Gródek, Psary Wieś, Psary Kolonia, Krzepice, Celiny, Zwleczka
Dąbrówka	Dąbrówka-Gmina Radków	podziemne	34m ³ /h	Wola Czaryska, Czaryż
Świerków	Świerków-Gmina Radków	podziemne	45m ³ /h	Krzepin

źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Secemin, Tom I, listopad 2015r.

Najlepszymi parametrami technicznymi w zakresie poboru wody charakteryzuje się ujęcie w Seceminie, które ponad dwukrotnie przewyższa wydajnością pozostałe ujęcia zlokalizowane w gminie. Z ujęć zlokalizowanych w gminie Radków korzystają mieszkańcy Woli Czaryskiej, Czaryża i Krzepina.

W Seceminie woda pobierana jest z dwóch studni, jedna z nich stanowi ujęcie awaryjne. Jak wynika z decyzji wydanej przez Starostwo Powiatowe we Włoszczowie dla tego ujęcia została wyznaczona strefa ochrony bezpośredniej oraz wewnętrzna i zewnętrzna strefa ochrony pośredniej. Zgodnie z poprzednią nowelizacją ustawy Prawo wodne z dnia 5 stycznia 2011r. od stycznia 2013r. przestała obowiązywać strefa ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych. W Żeliszawiczkach i Kuczkowie woda pobierana jest z pojedynczych studni. Dla ujęć tych obowiązuje jedynie strefa ochrony bezpośredniej.

Wody pobierane z ujęć zaopatrujących sieć wodociągową w gminie Secemin nie wymagają uzdatniania.

W 2016 roku gmina Secemin posiadała wodociągową sieć rozdzielczą o długości 109,8 km z 1 584 połączeniami do budynków mieszkalnych. Dostarczono nią 78,7 dam³ wody do gospodarstw domowych. Z sieci wodociągowej gminy Secemin korzysta 4 173 osób. W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę sieci wodociągowej na terenie gminy Secemin.

Tabela 18. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gminy Secemin (stan na 2016r.).

Wskaźnik	Jednostka	Wartość
Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	109,8
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 584
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	78,7
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	%	85,7
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	4 173

źródło: GUS

5.5.2. Odprowadzanie ścieków sanitarnych

Gmina Secemin posiada sieć kanalizacyjną o długości 29,2 km z 452 połączeniami do budynków mieszkalnych. W 2016 roku odprowadzono nią 38,0 dam³. Z sieci kanalizacyjnej korzysta 1 676 osób. W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Secemin.

Tabela 19. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Secemin (stan na 2016r.).

Wskaźnik	Jednostka	Wartość
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	29,2
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	452
Ścieki odprowadzone	dam ³	38,0
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	%	34,4
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	1 676

źródło: GUS

Na terenie miejscowości niewłączonych do zbiorowego systemu odprowadzania ścieków nieczystości gromadzone są w podziemnych zbiornikach asenizacyjnych i za pomocą taboru asenizacyjnego wywożone do oczyszczalni ścieków. Na terenie gminy pojawiają się przydomowe oczyszczalnie ścieków, należy jednak pamiętać o ich odpowiedniej obsłudze w celu dbałości o środowisko naturalne.

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Głównym celem KPOŚK jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczonych ścieków na terenie poszczególnych aglomeracji. W *Programie* opracowane zostały szczegółowe potrzeby oraz działania dla aglomeracji o RLM>2 000 w zakresie rozbudowy systemów kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków.

Zgodnie z dyrektywą 91/271/EWG warunkami koniecznymi do spełnienia dla aglomeracji jest:

- wydajność oczyszczalni dostosowana do wielkości ładunku zanieczyszczeń generowanych na terenie aglomeracji,
- zastosowanie technologii podwyższonego usuwania biogenów dla wszystkich oczyszczalni ścieków zlokalizowanych na terenie aglomeracji >10 000 RLM,
- wyposażenie aglomeracji w zbiorczy system odbioru ścieków komunalnych gwarantujące 95% poziom obsługi dla aglomeracji o RLM < 100 000.

Zgodnie z aktualizacją KPOŚK 2017 aglomeracje zostały podzielone na trzy priorytety, w ramach których uwzględniono znaczenie inwestycji oraz pilność w zapewnieniu środków na ich realizację. Poniżej przedstawiono charakterystykę poszczególnych priorytetów:

Priorytet I

Aglomeracje o najwyższym priorytecie: powyżej 100 000 RLM, które spełniają przynajmniej 2 warunki zgodności z dyrektywą 91/271/EWG a po realizacji planowanych działań, uzyskają lub utrzymają pełną zgodność z dyrektywą.

Priorytet II

Aglomeracje, które do dnia 31 września 2016 r. wywiązały się z warunków dyrektywy 91/271/EWG pod względem jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantowały właściwy poziom zbiorczego systemu odbioru ścieków komunalnych, a pomimo tego planują dalsze prace w celu utrzymania oraz poprawy stanu środowiska.

Priorytet III

Aglomeracje, które w wyniku realizacji planowanych inwestycji, spełnią warunków dyrektywy 91/271/EWG pod względem jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantowały właściwy poziom zbiorczego systemu odbioru ścieków komunalnych po dniu 31 grudnia 2021 r.

Pozostałe kategorie

Uzupełnieniem podziału na priorytety są następujące kategorie:

PP – aglomeracja poza priorytetem (nie spełniająca wymogów dyrektywy 91/271/EWG ale planująca działania w tym kierunku)

R5% - aglomeracje o niezweryfikowanej RLM

Aglomeracja Secemin

Część obszaru gminy Secemin została objęta aglomeracją ściekową Secemin. Obszar aglomeracji został ustanowiony Rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego Nr 32/2007 z dnia 29 listopada 2007r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Secemin (Dz. Urz. Woj. Świąt. Z 2007r. Nr 222, poz. 3193) i obejmuje miejscowości: Secemin, Brzozowa, Marchocice.

Gmina pozyskała środki na realizację projektu „Budowa kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Secemin oraz budowa wodociągu w miejscowości Secemin” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013. W wyniku realizacji tej inwestycji wybudowano kanały sanitarne grawitacyjne, kanały sanitarne tłoczne, przyłącza kanalizacyjne, przepompownie ścieków oraz biologiczno-mechaniczną oczyszczalnię ścieków w Seceminie. Wybudowana oczyszczalnia ścieków posiada przepustowość 110m³/h (jej docelowa przepustowość to 220m³/h).

W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę Aglomeracji Secemin.

Tabela 20. Charakterystyka Aglomeracji Secemin (na dzień 31 grudnia 2016r.)

Charakterystyka	Opis/Wartość
Dane podstawowe	
ID aglomeracji	PLSW076N
Nazwa aglomeracji	Secemin
Gminy w aglomeracji	Secemin
RLM aglomeracji zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem/uchwałą	2 330
RLM rzeczywista	2 454
Liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego	2 122
Liczba mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych	130
Liczba mieszkańców korzystających z systemów indywidualnych (przydomowych oczyszczalni ścieków)	2
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	1
Długość sieci kanalizacyjnej ogółem (sanitarnej i ogólnospławnej) w aglomeracji [km]	34,2
Wskaźnik zbierania siecią (% RLM korzystających z sieci) w 2016	82,0
Długość istniejącej kanalizacji deszczowej w aglomeracji [km]	2,4
Działania inwestycyjne	
Długość sieci kanalizacyjnej planowanej do budowy [km]	0,30
Niezbędne nakłady inwestycyjne na budowę sieci kanalizacyjnej [tys. zł]	250,0
Przyrost liczby rzeczywistych mieszkańców	30
Wskaźnik zbierania siecią (% RLM korzystających z sieci) po realizacji inwestycji	91,0

Charakterystyka	Opis/Wartość
Oczyszczalnie ścieków	
ID oczyszczalni ścieków	PLSW0760N
nazwa oczyszczalni	Secemin
rodzaj istniejącej oczyszczalni	B
średnia przepustowość oczyszczalni [m ³ /d]:	220
maksymalna przepustowość oczyszczalni [m ³ /d]	280
rodzaj planowanej inwestycji	MO
Warunki zgodności z Dyrektywą	
aktualnie – 2016 rok	
WARUNEK I (wydajność)	TAK
WARUNEK II (standardy oczyszczania)	TAK
WARUNEK III (%RLM sieć)	NIE
po realizacji inwestycji – 2021	
WARUNEK I (wydajność)	TAK
WARUNEK II (standardy oczyszczania)	TAK
WARUNEK III (%RLM sieć)	NIE

źródło: Aktualizacja KPOŚK 2017

Kluczowe inwestycje w obrębie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Secemin będą realizowane w ramach projektów pn. „Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Secemin” oraz „Modernizacja części osadowej oczyszczalni ścieków w Seceminie” – oczyszczalnia ścieków będzie przetwarzać osady na nawóz i sprzedawać rolnikom.

5.5.3 Analiza SWOT

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostęp do wodociągów większości mieszkańców gminy 2. Uzyskanie dofinansowania na rozbudowę sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. 3. Systematyczne prace związane z rozbudową sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie gminy Secemin. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poziom skanalizowania gminy na poziomie 34,4%. 2. Występowanie zbiorników bezodpływowych.

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków tam gdzie jest to uzasadnione ekonomicznie. 2. Inwentaryzacja oraz kontrola szczelności zbiorników bezodpływowych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nieszczelne zbiorniki bezodpływowe na nieczystości stałe. 2. Stale rosnąca liczba ludności, rozwój budownictwa jednorodzinnego i letniskowego, co wywołuje rosnący popyt na wodę pitną. 3. Negatywny wpływ zanieczyszczeń spoza obszaru gminy.

5.6. Zasoby geologiczne

5.6.1. Stan aktualny

Wykaz złóż surowców zlokalizowanych na terenie gminy Secemin zestawiono w poniższej tabeli opracowanej na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego. Na chwilę obecną, nie wszystkie złoża są poddawane eksploatacji.

Tabela 21. Wykaz złóż surowców zlokalizowanych na terenie gminy Secemin.

ID złoża	Nazwa złoża	Kopalina	Powierzchnia złoża [ha]	Stan zagospodarowania
5209	Nadolnik	złoża piasków budowlanych	9,53	złoże rozpoznane szczegółowo
2646	Żeliszawice	piaski kwarcowe do produkcji betonów komórkowych	9,54	eksploatacja złoża zaniechana

źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

5.6.2. Przepisy prawne

Zasady eksploatacji złóż surowców mineralnych zostały określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2016 poz. 1131 z późn. zm.). Zgodnie z art. 21 ww. ustawy „działalność w zakresie:

1. Poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalin, o których mowa w art. 10 ust. 1;
 - 1a. poszukiwania lub rozpoznawania kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla,
2. Wydobywania kopalin ze złóż,
3. Podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji,
4. Podziemnego składowania odpadów,
5. Podziemnego składowania dwutlenku węgla,

może być wykonywana po uzyskaniu koncesji. Art. 22 ww. ustawy opisuje, w jakich przypadkach stosownej koncesji udziela: Minister właściwy do spraw środowiska, Marszałek lub Starosta.

Uzyskanie koncesji nie jest konieczne w przypadku, gdy prowadzone działania służą zaspokojeniu potrzeb własnych osób fizycznych i spełniają odpowiedni warunki, gdyż zgodnie z „art. 4.1. Przepisów działu III-VIII oraz art. 168-174 nie stosuje się do wydobywania piasków i żwirów, przeznaczonych dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej, z nieruchomości stanowiących przedmiot jej prawa własności (użytkowania wieczystego), bez prawa rozporządzania wydobytą kopaliną, jeżeli jednocześnie wydobywanie:

1. będzie wykonywane bez użycia środków strzałowych
2. nie będzie większe niż 10 m³ w roku kalendarzowym;
3. nie naruszy przeznaczenia nieruchomości.

Ten, kto zamierza podjąć wydobywanie, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany z 7-dniowym wyprzedzeniem na piśmie zawiadomić o tym właściwy organ nadzoru górniczego, określając lokalizację zamierzonych robót oraz zamierzony czas ich wykonywania.

W przypadku naruszenia wymagań określonych w ust. 1 i 2, właściwy organ nadzoru górniczego, w drodze decyzji, ustala prowadzącemu taką działalność opłatę podwyższoną, o której mowa w art. 140 ust. 3 pkt 3.

5.6.3. Analiza SWOT

OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Udokumentowane złoża surowców mineralnych.	1. Istnienie wyrobisk powstających przy wydobywaniu kruszywa naturalnego
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Ograniczenie zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska. 2. Obniżenie emisji pyłów do powietrza atmosferycznego. 3. Rekultywacja obszarów zdegradowanych.	1. Degradacja gleb..

5.7. Gleby

5.7.1. Stan aktualny

Rodzaje gleb⁴

Warunki glebowe na terenie gminy Secemin są wynikiem wykształconej budowy geologicznej, stosunków wodnych oraz dotychczasowego sposobu użytkowania przedmiotowego obszaru. Gleby na obszarze gminy Secemin wykształciły się głównie na podłożu czwartorzędowych piasków, mułków i osadów rzecznych, są to głównie gleby brunatne i bielcowe, które wytworzyły się na ogół z piasków luźnych, słabogliniastych lub też na wapieniach. Z uwagi na stosunkowo niewielką naturalną zasobność w substancje pokarmowe należą one do gleb mało urodzajnych. Gleby bielcowe występują głównie pod lasami, a gleby pseudobielcowe skupiają się na terenach okresowo nadmiernie uwilgotnionych. W granicach gminy występują również gleby glejowe a także czarne ziemie zdegradowane, które to należą do gleb mineralnych. Gleby organiczne (mady, gleby torfowe, torfowo - mułowe, murszowe) użytkowane głównie jako łąki i pastwiska, posiadają istotne znaczenie wodochronne.

Jakość gleb⁵

Jakość gruntów rolnych na terenie gminy Secemin kształtuje się na poziomie średnim. Pod względem bonitacyjnym przeważają gleby klas V i VI. Gleby najwyższych klas bonitacyjnych zajmują w gminie nieznaczne powierzchnie. W jej przestrzeni nie występują grunty I klasy, gleby klasy II obejmują zaledwie 0,17% terenu gminy i występują w okolicach wsi Kuczków, Wola Kuczkowska, Bród. Gleby III klasy bonitacyjnej obejmują ok. 7% powierzchni gminy i w większych skupiskach występują w pasie Secemin - Bichniów - Czaryż, w rejonie Kuczków - Wolica - Wola Kuczkowska, obejmują również mniejsze powierzchnie w sąsiedztwie miejscowości: Krzepin, Ropocice, Wałkonowy Dolne, Żeliszawice, Wola Czaryska.

Gleby na terenie gminy Secemin cechują się wysokim stopniem zakwaszenia - odsetek gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych waha się w granicach 81 - 100%. Poziom zakwaszenia gleb jest zależny od rodzaju skały macierzystej, natężenia procesów degradacyjnych a także ogólnego poziomu kultury rolnej. Gleby o wysokim poziomie zakwaszenia cechują się obniżoną przydatnością rolniczą i wymagają wzmożonych nakładów na zwiększenie jej produktywności. Tak wysoki poziom zakwaszenia gleb na terenie gminy jest związany z jej bliskim sąsiedztwem z obszarami wysoce uprzemysłowionymi, które to są emitarami kwasotwórczych związków siarki i azotu. Związki te są przenoszone wraz z masami powietrza na pewne odległości i deponowane na powierzchnię ziemi wraz z opadami atmosferycznymi (tzw. kwaśne deszcze). Zanieczyszczenia gleb w granicach analizowanej jednostki są również wynikiem ruchu komunikacyjnego, lokalnej działalności górniczej, nieprawidłowego składowania odpadów oraz nadmiernego stosowania zabiegów agrotechnicznych. W gminie występuje potencjalne niebezpieczeństwo antropogenicznej degradacji gleb, które może być związane z litologią zalegających utworów powierzchniowych.

⁴ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Secemin, Tom I, listopad 2015r.

⁵ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Secemin, Tom I, listopad 2015r.

W gminie powszechnie występują utwory luźne (piaszczyste i piaszczysto - gliniaste), które są podatne na infiltrację opadową różnego rodzaju zanieczyszczeń (zanieczyszczenia te mogą być związane z napływaniem zanieczyszczonych mas powietrza, składowaniem odpadów rolniczych, przemysłowych i bytowych).

Użytkowanie powierzchni ziemi

Użytki rolne na terenie gminy Secemin stanowią 51,74% całego obszaru Gminy. Dane statystyczne na temat struktury użytków rolnych zostały zestawione poniżej.

Tabela 22. Użytkowanie powierzchni ziemi na terenie gminy Secemin (stan na rok 2014).

Lp.	Nazwa	Jednostka	Wielkość obszaru
1.	użytki rolne - razem	ha	8 413
2.	użytki rolne - grunty orne	ha	5 284
3.	użytki rolne - sady	ha	59
4.	użytki rolne - łąki trwałe	ha	2 009
5.	użytki rolne - pastwiska trwałe	ha	539
6.	użytki rolne - grunty rolne zabudowane	ha	278
7.	użytki rolne - grunty pod stawami	ha	124
8.	użytki rolne - grunty pod rowami	ha	120
Pozostałe grunty			
9.	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	ha	7 054
10.	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	ha	7 051
11.	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	ha	3
12.	grunty pod wodami razem	ha	7
13.	grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	ha	6
14.	grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi		1
15.	grunty zabudowane i zurbanizowane razem	ha	536
16.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	ha	43
17.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	ha	10
18.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	ha	10
19.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	ha	2
20.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	ha	322
21.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - kolejowe	ha	147
22.	użytki ekologiczne	ha	1
23.	nieużytki	ha	246
24.	tereny różne	ha	3

źródło: GUS

5.7.2. Analiza SWOT

OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Użytki rolne stanowiące ponad połowę obszaru gminy.	1. Przewaga gleb o średniej i słabej jakości bonitacyjnej. 2. Zakwaszenie gleb. 3. Odprowadzanie przez mieszkańców nieoczyszczonych ścieków do gleby.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Wdrażanie zasad dobrej praktyki rolniczej. 2. Zwiększenie świadomości ekologicznej rolników. 3. Ograniczenie użycia chemicznych środków ochrony roślin oraz nawozów sztucznych. 4. Zalesianie gleb o niskim potencjale rolnym. 5. Uprawa roślin energetycznych. 6. Przeciwdziałanie zakwaszeniu gleb poprzez wapnowanie.	1. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego. 2. Zanieczyszczenia przy szlakach komunikacyjnych. 3. Nieprawidłowe praktyki rolnicze. 4. Degradacja gleb. 5. Brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną powierzchni ziemi.

5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

5.8.1. Stan wyjściowy⁶

Odpady komunalne na terenie gminy Secemin powstają głównie w gospodarstwach domowych, a także na terenach nieruchomości niezamieszkałych (obiekty letniskowe lub mieszkalne użytkowane okazjonalnie oraz obiekty użyteczności publicznej). Ponadto odpady komunalne powstają także na terenach otwartych, w przestrzeni publicznej.

- Na terenie gminy Secemin zorganizowane zostały punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, poprzez umieszczenie pojemników na szkło i plastik w następujących miejscowościach tj.: Bichniów, Brzozowa, Celiny, Czaryż, Dąbie, Kuczków, Marchocice, Międzylesie, Psary, Secemin, Wola Czaryska, Wola Kuczkowska, Wałkonowy Dolne, Zwlecza.
- Przeteterminowane leki mieszkańcy gminy mogą wrzucać do pojemników ustawionych w dwóch aptekach znajdujących się w Seceminie na ul. Ogrodowej i Placu Wolności.
- Zużyte baterie mieszkańcy Gminy mogą wrzucać do pojemników ustawionych w Urzędzie gminy w Seceminie oraz placówkach oświatowych znajdujących się na terenie gminy Secemin.

⁶ Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Secemin za 2016r.

- Meble i inne odpady wielkogabarytowe, chemikalia, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz zużyte opony zbierane są z przed posesji.
- Odpady zielone, przez, które rozumie się odpady komunalne stanowiące części roślin pochodzących z pielęgnacji terenów zielonych, ogrodów, odpadów kuchennych mieszkańcy zbierają do określonych worków lub kompostowników.
- Pojemniki do zbiórki tekstyliów ustawione zostały w miejscowości Kuczków oraz Secemin na ul. Koniecpolskiej (przy stadionie) oraz na ul. Kościelnej.

W sierpniu 2016 utworzony został Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) zlokalizowany we Włoszczowie na ul. Przedborskiej prowadzony przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o. o. z Włoszczowy.

W roku 2016 na terenie gminy Secemin zebrano łącznie 382,530 Mg odpadów komunalnych (z czego 292,30Mg w postaci zmieszanej). Odpady te w całości zostały poddane przetworzeniu w procesach odzysku R12. Zmieszane odpady komunalne pochodzące z terenu gminy Secemin zostały przekazane do regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych tj. instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych we Włoszczowie. Na terenie gminy Secemin nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych w związku z powyższym wszystkie odpady zmieszane odebrane z terenu gminy Secemin były przekazywane i zagospodarowane w instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych, ul. Przedborska, 29 –100 Włoszczowa. W przypadku frakcji odpadów selektywnie zebranych w ramach zagospodarowania odpadów firma P.H.U „PAVER” z Włoszczowy zobowiązana jest do ich przekazania do instalacji odzysku lub unieszkodliwienia, zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami, o której mowa w art. 17 ustawy z 14 grudnia 2012 r. o odpadach. Mieszkańcy, którzy posiadają przydomowe kompostowniki przetwarzają odpady biodegradowalne na własnych posesjach, a wytworzony kompost wykorzystują na własne potrzeby.

Systemem objęto: 4 403 osoby tj. 1 751 gospodarstw domowych. Różnica pomiędzy liczbą osób zadeklarowanych a zameldowanych na terenie gminy Secemin wynika z faktu, iż osoby te mieszkają na terenie innych gmin bądź poza granicami kraju, młodzież ucząca się przebywa w akademikach i internatach, co zostało wyjaśnione w składanych przez właścicieli nieruchomości oświadczeniach.

Poziomy recykling/ograniczenie składowania

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. ws. poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych, poziomy te wynoszą w roku 2016 odpowiednio:

- papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło – 18%,
- inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe – 42%.

Poziomy recyklingu przewidziane do osiągnięcia w poszczególnych latach w uwzględnia poniższa tabela.

Tabela 23. Wymagane poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia poszczególnych odpadów.

	Wymagany poziom [%]				
	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.	2020 r.
Papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło	18	20	30	40	50
Inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe	42	45	50	60	70

źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz.U. 2016 poz. 2167).

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów, dopuszczalny poziom masy odpadów przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 dla roku 2016 wynosi 45%.

Tabela 24. Dopuszczalne poziomy składowania odpadów ulegających biodegradacji w stosunku do masy wytworzonych tych odpadów w roku 1995.

Odpady ulegające biodegradacji	Dopuszczalny poziom [%]			
	2017r.	2018r.	2019r.	2020 – do dnia 16 lipca
	45	40	40	35

źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz.U. 2017 poz. 2412).

Zgodnie ze sprawozdaniem z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Secemin, w roku 2016 zostały osiągnięte następujące poziomy recyklingu/ograniczenia składowania:

- osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wynosi **31,45%**,
- osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania wynosi **0,00%** (brak odpadów z tej kategorii),
- poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych wynosi **0,00%**.

Regiony Gospodarki Odpadami

Gospodarka odpadami w województwie świętokrzyskim opiera się na wskazanych w *Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2016-2022* (uchwała Nr XXV/357/16 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 lipca 2016r.) regionach gospodarki odpadami komunalnymi. W województwie świętokrzyskim wydzieli się sześć regionów gospodarki odpadami komunalnymi: Region 1; Region 2; Region 3, Region 4, Region 5, Region 6. Gmina Secemin znajduje się w Regionie 3. Instalacją regionalną do przetwarzania odpadów komunalnych dla regionu 3 jest RZZO Włoszczowa ul. Przedborska, 29-100 Włoszczowa.

Rysunek 8. Regiony gospodarki odpadami w województwie świętokrzyskim.
źródło: „Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2016-2022”

Odpady w postaci wyrobów zawierających azbest

Od 2013r. gmina Secemin realizuje „Program usuwania azbestu z terenu Gminy Secemin”. Program usuwania odpadów zawierających azbest z terenu gminy Secemin został opracowany i wdrożony ze względu na narastający problem bezpiecznego dla środowiska i kosztownego procesu unieszkodliwiania tych niebezpiecznych odpadów. Powiat Włoszczowski corocznie udziela dofinansowania na usuwanie azbestu w wysokości 15% wartości zadania. W latach 2013 – 2016 usunięto łącznie 319,34 Mg azbestu.

5.8.2. Analiza SWOT

GOSPODARKA ODPADAMI	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> Większość mieszkańców objęta systemem selektywnej zbiórki odpadów. Funkcjonujący PSZOK. Osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu. 	<ol style="list-style-type: none"> Konieczność zwiększenia świadomości ekologicznej społeczeństwa w temacie gospodarki odpadami. Istniejące wyroby azbestowe na terenie gminy.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> Edukacja ekologiczna mieszkańców. Zwiększenie stopnia odzysku materiałów ze strumienia odpadów komunalnych. 	<ol style="list-style-type: none"> Spalanie odpadów w przydomowych kotłowniach. Nieprzepisowe składowanie odpadów. Odpady związane z ruchem turystycznym.

5.9. Zasoby przyrodnicze

5.9.1. Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Secemin występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar Natura 2000 *Dolina Górnej Pilicy*,
- 3 użytki ekologiczne,
- 7 pomników przyrody.

PLH260018 Obszar Natura 2000 *Dolina Górnej Pilicy*

Podstawowe informacje dotyczące *Doliny Górnej Pilicy* zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 25. Informacje dotyczące Obszaru Natura 2000 *Dolina Górnej Pilicy*

Nazwa	Dolina Górnej Pilicy
Data wyznaczenia	2011.03.01
Rodzaj ochrony	Dyrektywa siedliskowa
Powierzchnia [ha]	11193,2200
Województwa, w których znajduje się obiekt	świętokrzyskie, śląskie, łódzkie
Powiaty	radomszczański, zawierciański, włoszczowski, częstochowski, jędrzejowski
Gminy	Masłowice, Żytno, Moskorzew, Włoszczowa, Lelów, Kluczewsko, Koniecpol, Wielgomłyny, Przedbórz, Słupia (Jędrzejowska), Szczekociny, Krasocin, Secemin
Dane aktu prawnego o wyznaczeniu	DECYZJA KOMISJI z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE)

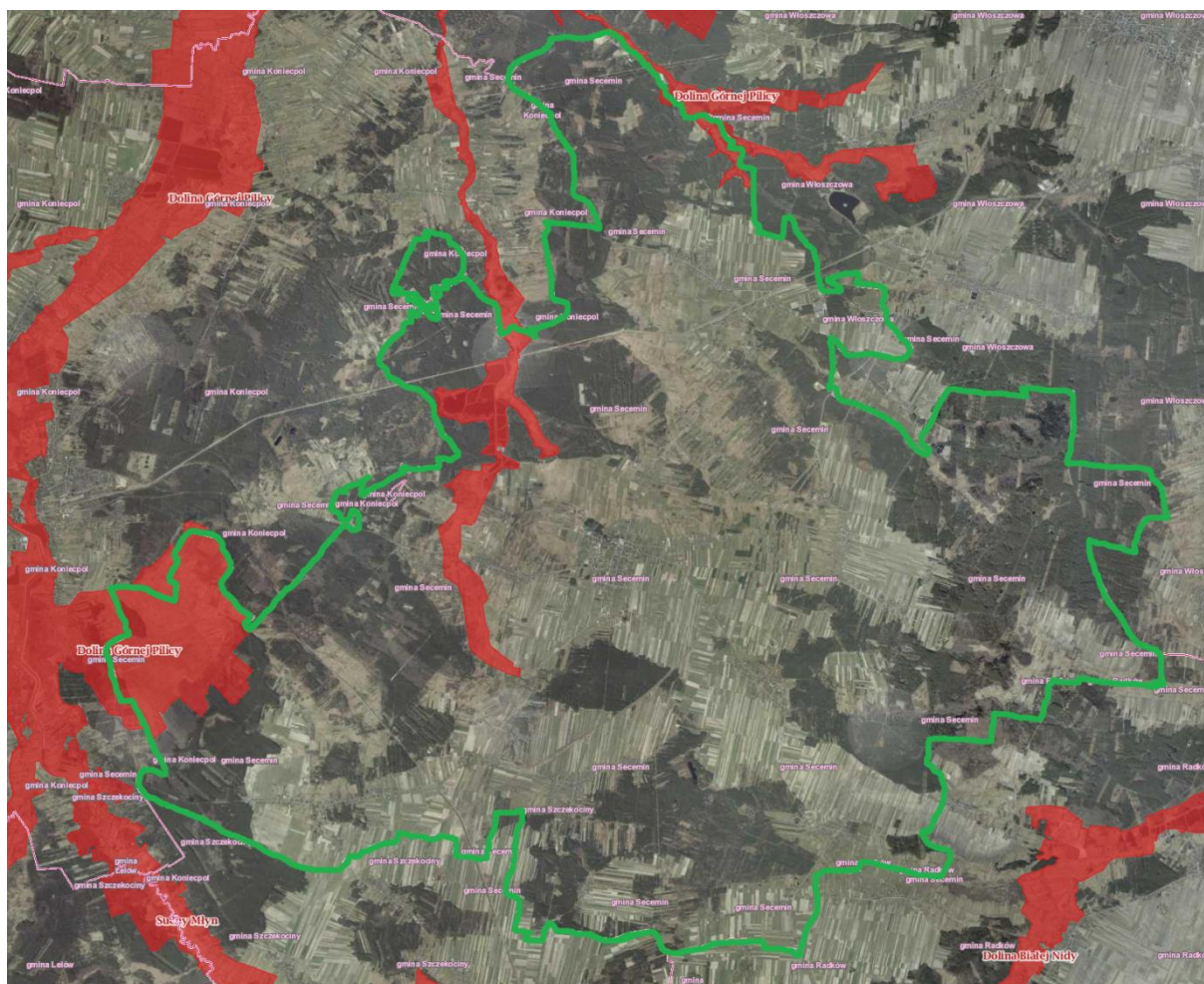
źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>

Obszar położony jest w Krainie świętokrzyskiej, w okręgu Włoszczowsko-Jędrzejowskim. Występują tutaj duże, w większości naturalne kompleksy leśne (grądy, lasy mieszane świeże i wilgotne oraz w dolinach rzecznych - lasy łąkowe i olsy). Meandrująca rzeka Pilica, której towarzyszą liczne starorzecza, tworzy malowniczą dolinę. Wzdłuż koryta ciągną się gęste zarośla wierzbowe oraz lasy nadrzeczne, o silnie zróżnicowanych drzewostanach, którym towarzyszą podmokłe łąki, charakteryzujące się dużą różnorodnością biologiczną: bogactwem fauny i flory, zwłaszcza gatunków związanych z siedliskami wilgotnymi. Powierzchnia licznych bagien i torfowisk systematycznie się kurczy w wyniku naturalnych zmian sukcesyjnych oraz zabiegów melioracyjnych.

Ostoja obejmuje jeden z większych ciągów ekologicznych zlokalizowanych w naturalnych dolinach rzecznych w kraju. Występują tutaj zbiorowiska łąkowe (6410 i 6510), bardzo dobrze zachowane lasy łąkowe, bory bagienne, rzadziej bory chrobotkowe. Obszar ma też znaczenie dla ochrony starorzeczy. W ostoi zlokalizowane są liczne populacje gatunków roślin chronionych i ginących (ponad 60). Dolina Górnej Pilicy należy do najistotniejszych ostoi fauny w Polsce środkowej.

Jedne z najliczniejszych i najlepiej zachowanych populacji w tej części kraju mają tu: bóbr europejski *Castor fiber*, traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, kumak nizinny *Bombina bombina*, minóg ukraiński *Eudontomyzon mariae*, koza *Colitis taenia*, głowacz białołetwy *Cottus gobio*, trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*, czerwonończyk fioletek *Lycaena helle* i zatoczek łamliwy *Anisus vorticulus*. Przy czym populacje trzepli zielonej, czerwonończyka fioletka i zatoczka łamliwego należą do kluczowych w skali kraju. Wśród rozlewisk Dolinie Pilicy występują liczne mikrosiedliska dogodne dla występowania poczwarówki jajowatej *Vertigo moulinsiana*. Pilica i jej dopływy są dobrym siedliskiem dla występowania skójki gruboskorupowej *Unio crassus*. Istotne w skali regionu są populacje: pachnicy dębowej *Osmoderma eremita*, piskorza *Misgurnus fossilis*, modraszka telejusa *Maculinea teleius* (= *Phengaris teleius*) i modraszka nausitousa *Maculinea nausithous* (= *Phengaris nausithous*). Ostoja posiada bogaty zestaw gatunków owadów i innych organizmów wpisanych na czerwoną listę lub wymienianych w załącznikach do konwencji międzynarodowych. W "Dolinie Górnej Pilicy" licznie reprezentowane są przyrodniczo cenne gatunki ptaków.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej położenie Obszaru Natura 2000 *Dolina Górnej Pilicy* na terenie gminy Secemin.

Rysunek 9. Położenie Obszaru Natura 2000 *Dolina Górnej Pilicy* w obrębie Gminy Secemin.
źródło: geoserwis.gov.pl

Użytki ekologiczne

Na terenie gminy Secemin znajdują się 3 użytki ekologiczne. Szczegółowy opis użytków ekologicznych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 26. Wykaz użytków ekologicznych na terenie gminy Secemin.

Nazwa użytku ekologicznego	Na Stoku	Łosiowy Dół	Koński Dół
Rodzaj użytku	Wydma	Bagno	Bagno
Data ustanowienia	2002.03.12	2002.03.12	2002.03.12
Powierzchnia [ha]	0,10	0,37	0,36
Opis wartości przyrodniczej	Wydma piaskowa	bagno- ostoja zwierzyny, nieznaczne zagłębienie wśród łąk okresowo zalewane, zarośnięte krzewami, wierzbą, leszczyną i roślinnością bagienną	Zagłębienie terenu, podmokłe i porośnięte roślinnością bagienną
Dane aktu prawnego o ustanowieniu	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dn. 19.02.2002r	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dn. 19.02.2002r	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dn. 19.02.2002r
Tekstowy opis granic	Na skraju lasu, na stoku wydmy nieopodal drogi gruntowej z Bichniowa do wsi Wałkonowy Dolne. W oddziale 257 c Leśnictwa Bałków, w obrębie Konięcpol Nadleśnictwa Konięcpol.	Na zachodnim skraju kompleksu leśnego, zagłębienie wchodzące pasem w łąki, ok. 2 km na północny - zachód od Secemina. Leśnictwo Zaróg, w obrębie Konięcpol Nadleśnictwa Konięcpol, oddz. 12 I.	Na północnym skrawku oddziału nr 34 a, w sąsiedztwie grobli i stawu, ok.. 1km na północ od zabudowań gospodarstwa rybackiego.

źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Secemin znajduje się 7 pomników przyrody. Szczegółowy opis pomników przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 27. Wykaz pomników przyrody położonych na terenie Gminy Secemin.

Lp.	Typ pomnika	Rodzaj tworzywa	Data ustanowienia	Opis	Lokalizacja
1.	Jednoobiektowy	drzewo	1994.12.30	Wiek ok. 250 lat	rośnie na gruncie prywatnym po parku podworskim w Bichniowie
2.	Jednoobiektowy	drzewo	1994.12.30	Wiek ok. 300 lat	rośnie na gruncie prywatnym po parku podworskim w Bichniowie
3.	Jednoobiektowy	drzewo	1994.12.30	Wiek ok. 300 lat	rośnie na gruncie prywatnym po parku podworskim w Bichniowie
4.	Jednoobiektowy	drzewo	1994.12.30	Wiek ok. 160 lat	rośnie na gruncie prywatnym po parku podworskim w Bichniowie
5.	Jednoobiektowy	drzewo	1994.12.30	Wiek ok. 250 lat	Nadleśnictwo Koniecpol, Leśnictwo Bałków, oddział 243g; gm. oddział 195/h
6.	Jednoobiektowy	drzewo	1994.12.30	Wiek ok. 160 lat	Nadleśnictwo Koniecpol, Leśnictwo Bałków, oddział 243g; gm. oddział 196/f
7.	Jednoobiektowy	drzewo	1994.12.30	Wiek ok. 160 lat	Nadleśnictwo Koniecpol, Leśnictwo Marchocice, oddział 195 i; gm. oddział 196/h

źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>

Realizując zadania zawarte w niniejszym Programie Ochrony Środowiska należy uwzględnić ochronę gatunkową roślin i zwierząt, wynikającą z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2016r. poz. 2134, z późn. zm.), mającą na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu okazów gatunków oraz ich siedlisk i ostoi. Wymagane jest również przestrzeganie zapisów ww. ustawy, dotyczących zakazów oraz odstępstw od zakazów w odniesieniu do ww. gatunków oraz wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, zwłaszcza:

- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2016r. poz. 2183),
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. z 2014r. poz. 1409),
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. z 2014r. poz. 1408).

Poprzedzając prace związane z termomodernizacją budynków należy pamiętać o potrzebie ochrony gatunków zwierząt, w tym ptaków i/lub nietoperzy, polegającą m.in. na dostosowaniu harmonogramu prac do ich terminów lęgowo – rozrodczych oraz, w zależności od potrzeby, zapewnieniu im siedlisk zastępczych lub ewentualnej konieczności uzyskania stosownych zezwoleń na odstępstwa od zakazów obowiązujących w stosunku do nich (m.in. niszczenie siedlisk gatunków bytujących w obiektach) wydawanych w trybie art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody.

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2016r. poz. 2134, z późn. zm.) na obszarach objętych programem Natura 2000 zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

5.9.2. Lasy

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy Secemin wynosi 7 462,10ha, co daje lesistość na poziomie 44,9%. Wskaźnik lesistości gminy jest znacznie wyższy niż średnia krajowa, która wynosi 29,5%. Strukturę gruntów leśnych na terenie gminy Secemin przedstawiono w poniższej tabeli. Lasy w gminie Secemin zarządzane są przez Nadleśnictwo Koniecpol.

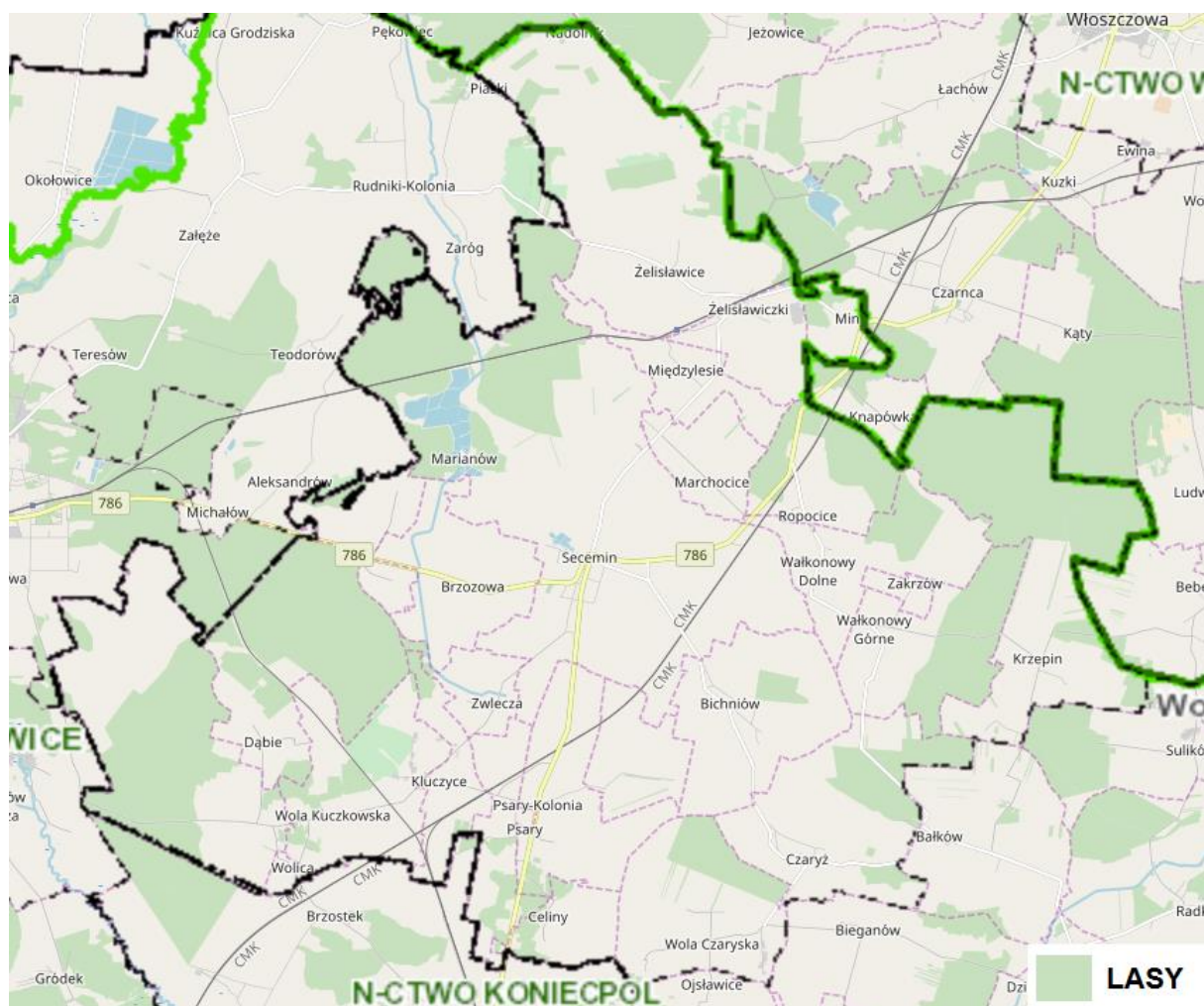
Tabela 28. Struktura gruntów leśnych na terenie gminy Secemin w 2016r.

Powierzchnia gruntów leśnych	ha	7 462,10
Lesistość	%	44,9
Grunty leśne publiczne ogółem	ha	4 213,93
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	4 184,96
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	3 972,36
Grunty leśne prywatne	ha	3 248,17
Powierzchnia lasów	ha	7 308,58
Powierzchnia lasów publicznych	ha	4 111,33
Powierzchnia lasów prywatnych	ha	3 197,25

źródło: GUS

Lasy Nadleśnictwa Koniecpol leżą w Małopolskiej Krainie Przyrodniczo-leśnej (dzielnicy Wyżyny Środkowo-Małopolskiej), w zlewiskach rzek Białki, Krztyni, Pilicy i Nidy. Aktualnie nadleśnictwo gospodaruje na 15,8 tys. ha lasów państwowych oraz sprawuje nadzór nad 6,7 tys. ha lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa. Zasięg terytorialny Nadleśnictwa wynosi 935,5 km², podzielony na dwa obręby: Koniecpol i Szczekociny.

W Nadleśnictwie stwierdzono występowanie 17 typów siedliskowych lasu, należących do siedlisk nizinnych i wyżynnych. Bory łącznie w Nadleśnictwie zajmują 82% powierzchni leśnej przy czym bory mieszane 41,9%. Lasy mieszane 9%, lasy 2%, olsy 6%. Powierzchnia lasów łęgowych w skali Nadleśnictwa jest znikoma i nie przekracza 0,1%. Bór i lasy wyżynne zajmują łącznie 0,7% pow. Siedliska wyżynne położone są w zasięgu obrębu Szczekociny w jego południowo - zachodniej części.

Rysunek 10. Lasy na terenie gminy Secemin.
 źródło: <https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy>

5.9.3. Analiza SWOT

OCHRONA PRZYRODY	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> Położenie poza obszarem ekologicznego zagrożenia. Istnienie obszarów chronionych. Wysoki stopień zalesienia. Bogate zasoby fauny i flory. 	<ol style="list-style-type: none"> Przekształcanie środowiska związane z działalnością człowieka. Napływ zanieczyszczeń spoza granic gminy.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> Ograniczenie zanieczyszczeń wód, gleb oraz powietrza pochodzących ze źródeł lokalnych. Dokarmianie zwierząt, zwłaszcza w porze zimowej. Zabiegi pielęgnacyjne na roślinach. 	<ol style="list-style-type: none"> Zanieczyszczenie środowiska (powietrza, gleb, wód). Złe metody prowadzenia gospodarki rolnej. Niekontrolowany ruch turystyczny. Brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną przyrody. Pożary. Czynniki atmosferyczne. Szkodniki oraz pasożyty.

5.10. Zagrożenia poważnymi awariami

5.10.1. Stan aktualny

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2017r., poz. 519 z późn. zm.) mówiąc o:

- a) „poważnej awarii - rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”.
- b) „poważnej awarii przemysłowej – rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie”.

Obejmują one takie rodzaje zdarzeń jak:

1. Pożary na dużych obszarach, pożary długo trwające, a także pożary towarzyszące awariom z udziałem materiałów niebezpiecznych, które powodują zniszczenie lub zanieczyszczenie środowiska;
2. Awarie i katastrofy w zakładach przemysłowych, transporcie, rozładunku i przeładunku materiałów niebezpiecznych i innych substancji, powodujących zanieczyszczenie środowiska;
3. Awarie budowli hydrotechnicznych, powodująca zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska;
4. Klęski żywiołowe, powodujące zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska.

Jak wynika z informacji udostępnionych przez Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Kielcach na terenie gminy Secemin nie występują zakłady o dużym ani o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Należy zaznaczyć, iż zagrożenie spowodowania poważnej awarii wynikać może także z transportu substancji niebezpiecznych. Dotyczy to np. paliw płynnych, które przewożone są praktycznie po wszystkich drogach, gdzie występują stacje paliw płynnych.

5.10.2. Analiza SWOT

POWAŻNE AWARIE	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Brak w okolicy zakładów zwiększonego lub dużego ryzyka zagrożenia poważną awarią.	1. Obecność dróg którymi mogą być transportowane substancje niebezpieczne.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Opracowanie metod postępowania w razie wystąpienia zdarzeń kwalifikowanych jako poważne awarie. 2. Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii.	1. Zdarzenia losowe przy ciągach komunikacyjnych (wypadki, rozszczelnienia).

6. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

6.1. Wyznaczone cele i zadania

Cele niniejszego programu zostały wyznaczone na podstawie:

- Zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych komponentów środowiska;
- Możliwości finansowych analizowanej JST;
- Celów dokumentów wyższego szczebla (poziom powiatowy, wojewódzki i krajowy);
- Celów dokumentów lokalnych (funkcjonujących na terenie omawianej JST).

Tabela 29. Wykaz kierunków interwencji, celów oraz zadań wyznaczonych w ramach POŚ.

Kierunek interwencji	Cel średnio-okresowy	Cel krótko-okresowy	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania	Prognozowane nakłady finansowe	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania	
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Osiągnięcie i utrzymanie obowiązujących standardów jakości powietrza na terenie Gminy Secemin	Poprawa jakości powietrza na terenie Gminy Secemin	Zadania własne						
			Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Seceminie.	2018	Gmina Secemin	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Realizacja zadania TAK/NIE	
			Termomodernizacja budynku Ośrodka Zdrowia w Seceminie.	2018 – 2019	Gmina Secemin	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Realizacja zadania TAK/NIE	
			Termomodernizacja budynku Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Żeliszawicach.	2018	Gmina Secemin	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Realizacja zadania TAK/NIE	
			Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Seceminie.	2018	Gmina Secemin	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Realizacja zadania TAK/NIE	
			Przebudowa drogi gminnej ul. Partyzantów (odcinek poniżej 1 km).	2018 – 2021	Gmina Secemin	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Długość przebudowanego odcinka drogi	
			Przebudowa drogi gminnej ul. Kościelna (odcinek poniżej 1 km).	2018 – 2021	Gmina Secemin	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Długość przebudowanego odcinka drogi	
			Przebudowa drogi gminnej ul. Jędrzejowskiej (odcinek poniżej 1 km).	2018 – 2021	Gmina Secemin	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Długość przebudowanego odcinka drogi	
			Przebudowa drogi gminnej ul. Struga (odcinek poniżej 1 km).	2018 – 2021	Gmina Secemin	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Długość przebudowanego odcinka drogi	

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Secemin na lata 2018-2024

Kierunek interwencji	Cel średnio-okresowy	Cel krótko-okresowy	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania	Prognozowane nakłady finansowe	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania
			Realizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.	2018 – 2024	Gmina Secemin	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Klasa jakości powietrza
			Kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych i na otwartych przestrzeniach.	2018 – 2024	Gmina Secemin	środki własne	W ramach działań statutowych	Ilość przeprowadzonych kontroli
			Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Secemin.	2018 – 2024	Gmina Secemin	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Ilość zainstalowanych lamp
Zadania koordynowane								
			Termomodernizacja budynków mieszkalnych.	2018 – 2024	Gmina Secemin, mieszkańcy	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Ilość przeprowadzonych termomodernizacji
			Ograniczenie niskiej emisji w gminie Secemin poprzez modernizację indywidualnych kotłowni domowych.	2018 – 2024	Gmina Secemin, mieszkańcy	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Ilość zmodernizowanych przydomowych kotłowni

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Secemin na lata 2018-2024

Kierunek interwencji	Cel średnio-okresowy	Cel krótko-okresowy	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania	Prognozowane nakłady finansowe	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania
ZAGROŻENIA HAŁASEM	Poprawa klimatu akustycznego i ochrona mieszkańców Gminy przed nadmiernym hałasem	Ochrona przed nadmiernym hałasem	Zadania własne					
			Preferowanie niekonfliktowych lokalizacji obiektów usługowych i przemysłowych.	2018 – 2024	Gmina Secemin	środki własne	W ramach działań statutowych	Poziom hałasu (wg. PMS)
			Zadania koordynowane					
			Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.	2018 – 2024	WIOŚ w Kielcach	środki własne	W ramach działań statutowych	Poziom hałasu (wg. PMS)
			Kontrola emisji hałasu do środowiska z dróg wojewódzkich.	2018 – 2024	zarządcy dróg	środki własne	Zależne od potrzeb	Poziom hałasu (wg. zarządców dróg)
PROMIENIOWANIE ELEKTRO-MAGNETYCZNE	Ochrona przed szkodliwym działaniem pól elektromagnetycznych	Monitoring i utrzymanie poniżej poziomu dopuszczalnego PEM	Zadania koordynowane					
			Kontrola obecnych i potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego.	2018 – 2024	WIOŚ w Kielcach	środki własne	W ramach działań statutowych	Poziom PEM
			Utrzymanie poziomów elektromagnetycznego promieniowania poniżej dopuszczalnego lub co najwyżej na poziomie dopuszczalnym.	2018 – 2024	Przedsiębiorcy	środki własne	Zależne od potrzeb	Poziom PEM

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Secemin na lata 2018-2024

Kierunek interwencji	Cel średnio-okresowy	Cel krótko-okresowy	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania	Prognozowane nakłady finansowe	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania	
GOSPODAROWANIE WODAMI	Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód pod względem jakościowym i ilościowym na terenie Gminy	Poprawa jakości wód na terenie Gminy	Zadania własne						
			Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.	2018 – 2024	Gmina Secemin	środki własne	Zależne od potrzeb	Klasa jakości wód podziemnych	
			Wspieranie finansowe budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (głównie na terenach zabudowy rozproszonej i obszarach trudnych do skanalizowania, gdzie jest to prawnie dozwolone).	2018 – 2024	Gmina Secemin	środki własne	Zależne od potrzeb	Klasa jakości wód podziemnych	
			Zadania koordynowane						
			Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody poprzez racjonalne nawożenie, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego.	2018 – 2024	Rolnicy, ŚODR, ARiMR	środki własne	Zależne od potrzeb	Realizacja zadania TAK/NIE	

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Secemin na lata 2018-2024

Kierunek interwencji	Cel średnio-okresowy	Cel krótko-okresowy	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania	Prognozowane nakłady finansowe	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania
			Działania utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi	2018 – 2024	Gmina Secemin, Zarząd Zlewni w Kielcach, Zarząd Zlewni w Piotrkowie Trybunalskim, Państwowe Gospodarstwo Wody Polskie	środki własne	Zależne od potrzeb	Ilość inwestycji z zakresu konserwacji cieków wodnych Realizacja zadania TAK/NIE
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	Rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy	Pełne skanalizowane oraz zwodociągowanie	Zadania własne					
			Modernizację sieci kanalizacyjnej w miejscowości Secemin (odcinki poniżej 1 km).	2018 – 2021	Gmina Secemin	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Długość zbudowanych urządzeń sieciowych
			Budowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej wraz z oczyszczalnią ścieków dla miejscowości Żeliszawiczki i Międzylesie.	2021 – 2024	Gmina Secemin	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Długość zbudowanych urządzeń sieciowych
			Budowa sieci kanalizacyjnej dla miejscowości Żeliszawice (odcinki poniżej 1 km).	2023 – 2024	Gmina Secemin	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Długość zbudowanych urządzeń sieciowych
			Promowanie budowy przydomowych, ekologicznych oczyszczalni ścieków, w miejscach, gdzie sieć kanalizacyjna nie może być zrealizowana.	2018 – 2024	Gmina Secemin	środki własne	Zależne od potrzeb	Realizacja zadania TAK/NIE

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Secemin na lata 2018-2024

Kierunek interwencji	Cel średnio-okresowy	Cel krótko-okresowy	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania	Prognozowane nakłady finansowe	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania
			Zadania koordynowane					
			Budowa i modernizacja sieci wodociągowej na terenie całej gminy (odcinki poniżej 1 km).	2018 – 2024	Gmina Secemin, Włoszczowski Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o	środki własne	Zależne od potrzeb	% zwodociągowania obszaru gminy
			Budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej na terenie całej gminy (odcinki poniżej 1 km).	2018 – 2024	Gmina Secemin, Włoszczowski Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o	środki własne	Zależne od potrzeb	% skanalizowania obszaru gminy
GLEBY	Ochrona gleb przed degradacją na terenie Gminy	Poprawa stanu jakości gleb na terenie Gminy	Zadania koordynowane					
			Zrekultywowanie gleb zdegradowanych w kierunku leśnym lub rolnym.	2018 – 2024	Przedsiębiorcy	środki własne	Zależne od potrzeb	Powierzchnia terenów zdegradowanych
			Prowadzenie monitoringu jakości gleb.	2018 – 2024	Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	środki własne	W ramach działań statutowych	Klasa bonitacyjna gleb
			Stosowanie tzw. „dobrych praktyk rolniczych”.	2018 – 2024	Mieszkańcy	środki własne	Zależne od potrzeb	Klasa bonitacyjna gleb

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Secemin na lata 2018-2024

Kierunek interwencji	Cel średnio-okresowy	Cel krótko-okresowy	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania	Prognozowane nakłady finansowe	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania	
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	Minimalizacja ilości powstających odpadów na terenie Gminy	Rozwój selektywnej zbiórki odpadów	Zadania własne						
			Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych.	2018 – 2024	Gmina Secemin	środki własne	Zależne od potrzeb	Masa odebranych odpadów komunalnych	
			Identyfikacja i likwidacja dzikich wysypisk śmieci.	2018 – 2024	Gmina Secemin	środki własne	Zależne od potrzeb	Masa odebranych odpadów komunalnych	
			Prowadzenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych.	2018 – 2024	Gmina Secemin	środki własne	Zależne od potrzeb	Masa odebranych odpadów komunalnych	
			Egzekwowanie zapisów wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie i regulaminu utrzymania czystości i porządku.	2018 – 2024	Gmina Secemin	środki własne	Zależne od potrzeb	Masa odebranych odpadów komunalnych	
			Wykonanie sprawozdania z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi.	2018 – 2024	Gmina Secemin	środki własne	W ramach działań statutowych	Realizacja zadania TAK/NIE	
			Osiągnięcie poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia wskazanych frakcji odpadów komunalnych oraz ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.	2018 – 2024	Gmina Secemin	środki własne	Zależne od potrzeb	Masa odebranych odpadów komunalnych	
			Zadania koordynowane						
			Realizacja „Programu usuwania azbestu z terenu gminy Secemin”.	2018 – 2024	Gmina Secemin, mieszkańcy	środki własne, powiat włoszczowski, WFOŚiGW	Zależne od ilości złożonych wniosków	Masa wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Secemin	

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Secemin na lata 2018-2024

Kierunek interwencji	Cel średnio-okresowy	Cel krótko-okresowy	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania	Prognozowane nakłady finansowe	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania
ZASOBY PRZYRODNICZE	Zachowanie różnorodności biologicznej na terenie Gminy	Podejmowanie działań z zakresu ochrony przyrody	Zadania własne					
			Bieżące i zrównoważone utrzymanie zieleni na terenie gminy.	2018 – 2024	Gmina Secemin	środki własne	Zależne od potrzeb	Powierzchnia gruntów leśnych
			Bieżąca konserwacja form ochrony przyrody.	2018 – 2024	Gmina Secemin	środki własne	Zależne od potrzeb	Powierzchnia form ochrony przyrody
			Zadania koordynowane					
			Zachowanie i odtwarzanie właściwego stanu siedlisk, cennych gatunków, elementów przyrody nieożywionej oraz krajobrazu na terenie użytków ekologicznych także poza terenem obszarów chronionych.	2018 – 2024	Gmina Secemin, organizacje pozarządowe	środki własne	Zależne od potrzeb	Powierzchnia gruntów leśnych
			Eliminacja gatunków inwazyjnych.	2018 – 2024	Gmina Secemin, Nadleśnictwo Koniecpol	środki własne	Zależne od potrzeb	Realizacja zadania TAK/NIE
Bieżące prowadzenie działań ochronnych na obszarze Natura 2000 <i>Dolina Górnej Pilicy</i> .	2018 – 2024	RDOŚ Kielce	środki własne	Zależne od potrzeb	Powierzchnia form ochrony przyrody			

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Secemin na lata 2018-2024

Kierunek interwencji	Cel średnio-okresowy	Cel krótko-okresowy	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania	Prognozowane nakłady finansowe	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych	Zadanie koordynowane					
			Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku.	2018 – 2024	Sprawcy awarii, Wojewódzka Komenda Straży Pożarnej w Kielcach	środki własne	Zależne od potrzeb	Liczba odnotowanych poważnych awarii
EDUKACJA EKOLOGICZNA	Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców	Edukacja ekologiczna dorosłych i młodzieży	Zadanie koordynowane					
			Prowadzenie działań dotyczących edukacji ekologicznej.	2018 – 2024	Gmina Secemin, placówki oświatowe	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych
			Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpiecznymi.	2018 – 2024	Gmina Secemin, placówki oświatowe	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Secemin na lata 2018-2024

Kierunek interwencji	Cel średnio-okresowy	Cel krótko-okresowy	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania	Prognozowane nakłady finansowe	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania
			Prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu wskazywanie prawidłowych postaw odnośnie ochrony powietrza, a także środków ostrożności odnośnie negatywnych skutków złej jakości powietrza.	2018 – 2024	Gmina Secemin, placówki oświatowe	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych
			Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii.	2018 – 2024	Gmina Secemin, placówki oświatowe	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych
			Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży.	2018 – 2024	Gmina Secemin, placówki oświatowe	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych

źródło: Opracowanie własne

7. System realizacji programu ochrony środowiska

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów programu. Sformułowanie zasad zarządzania środowiskiem stanowi więc podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych.

Zarządzanie programem to sukcesywna realizacja następujących zadań:

1) Wdrożenie programu i jego realizacja, a w szczególności:

- koordynacja przebiegu wdrażania i realizacji,
- bieżąca ocena realizacji i aktualizacja celów,
- raporty na temat wykonania programu.

2) Edukacja ekologiczna:

- utworzenie systemu edukacji ekologicznej,
- udostępnienie informacji o stanie środowiska,
- publikacja informacji o stanie środowiska.

7.1. Współpraca z interesariuszami

Podczas tworzenia niniejszego dokumentu pozyskano dane od:

- Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie,
- Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie,
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie,
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie,
- Głównej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie,
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Kielcach,
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach,
- Nadleśnictwa Konięcpol,
- Przedsiębiorstw obsługujących sieć wodociągową oraz kanalizacyjną.

W ramach opracowanego dokumentu wyznaczono zadania własne oraz koordynowane, za których współrealizację odpowiedzialni będą:

- Mieszkańcy,
- Przedsiębiorcy,
- Zarząd Zlewni w Kielcach,
- Zarząd Zlewni w Piotrkowie Trybunalskim,
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie,
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach,
- Zarządcy dróg.

7.2. Edukacja ekologiczna

Warunkiem niezbędnym w realizacji celów Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Secemin na lata 2018-2024 jest świadomość ekologiczna mieszkańców.

Program nauczania

Przedszkola – w programie nauczania przedszkolnego treści ekologiczne zawarte są w części haseł dotyczących środowiska, pór roku i towarzyszących im przemian w przyrodzie. Od świadomości ekologicznej nauczyciela przedszkola zależy jak dalece potrafi program nauczania w przedszkolu nasycić treściami ekologicznymi, co potrafi przekazać uczniom w trakcie zabaw, spacerów, czy zajęć plastycznych.

Szkoła podstawowa – edukacja ekologiczna w szkołach podstawowych prowadzona jest na przyrodzie lub na innych przedmiotach w postaci ścieżki edukacyjnej.

Ścieżka edukacyjna to zestaw treści i umiejętności o istotnym znaczeniu wychowawczym, których realizacja może odbywać się w ramach nauczania przedmiotów (bloków przedmiotowych) lub w postaci odrębnych zajęć.

Celami ogólnymi edukacji ekologicznej są:

- 1) Uświadamianie zagrożeń środowiska przyrodniczego, występujących w miejscu zamieszkania.
- 2) Budzenie szacunku do przyrody.
- 3) Rozumienie zależności istniejących w środowisku przyrodniczym.
- 4) Zdobywanie umiejętności obserwacji zjawisk przyrodniczych i ich opisu.
- 5) Poznanie współzależności człowieka i środowiska.
- 6) Wyrobienie poczucia odpowiedzialności za środowisko.
- 7) Rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska.

Ścieżka edukacyjna:

Program ścieżki edukacyjnej łączy ogólne treści niezbędne w edukacji ekologicznej w szkołach podstawowych. Tymi koniecznymi treściami są:

- 1) Przyczyny i skutki niepożądanych zmian w atmosferze, biosferze, hydrosferze i litosferze.
- 2) Różnorodność biologiczna (gatunkowa, genetyczna, ekosystemów) – znaczenie jej ochrony.
- 3) Żywność – oddziaływanie produkcji żywności na środowisko.
- 4) Zagrożenia dla środowiska wynikające z produkcji i transportu energii; energetyka jądrowa – bezpieczeństwo i składowanie odpadów.

Program ten uszczegóławia powyższe treści, a w kilku miejscach wykracza poza nie. Dotyczy to szczególnie tych treści, które mają nawiązywać do własnego doświadczenia dziecka i jego znajomości najbliższej okolicy oraz regionu. Program koncentruje się wokół:

- 1) Zagadnień zmienności w środowisku: naturalnej, jako tła porównawczego oraz zależnej od działalności człowieka w środowisku.
- 2) Najważniejszych problemów ekologicznych współczesnego świata.
- 3) Sposobów gospodarowania w miejscu swojego zamieszkania.
- 4) Wartości, jaką stanowi różnorodność biologiczna.

W realizacji programu tak w szkole podstawowej ważne jest:

- 1) Prowadzenie lekcji terenowych: obserwacji i prostych badań w terenie;
- 2) Preferowanie metod aktywizujących uczniów, takich jak: praca z mapą w terenie, zbieranie danych i ich opracowanie, dyskusje, debaty, wywiady, reportaże, ankietowanie, podejmowanie decyzji – metodą drzewa decyzyjnego, tworzenie „banków pomysłów”, metaplanów itp.;
- 3) Porównywanie zjawisk, procesów, problemów występujących w najbliższej okolicy z podobnymi i odmiennymi w innych regionach, krajach, kontynentach;
- 4) Stosowanie różnorodnych skal przestrzennych prowadzących do porównywania i odróżniania zjawisk, procesów, przyczyn i skutków;
- 5) Wykorzystywanie na lekcjach danych liczbowych, tabel, map, wykresów, zdjęć, rycin w celu kształcenia umiejętności interpretacji zawartych w nich informacji;
- 6) Organizowanie wspólnych, wcześniej zaprojektowanych przez uczniów działań w najbliższym środowisku, prowadzących do pozytywnych zmian;
- 7) Ukazywanie pozytywnej działalności człowieka w środowisku, jako dróg właściwego i realnego rozwiązywania problemów ekologicznych;
- 8) Głoszenie idei, haseł proekologicznych, które są zgodne z własnymi czynami;
- 9) Integrowanie i korelowanie treści nauczania w obrębie różnych przedmiotów i bloków przedmiotowych.

Hasła te poparte są analizą materiałów źródłowych dotyczących aktualnych problemów ochrony środowiska – parków narodowych, rezerwatów przyrody, roślin i zwierząt chronionych, oraz wpływem zanieczyszczeń środowiska na zdrowie człowieka.

Edukacja ekologiczna na terenie gminy Secemin skupiona jest wokół podnoszenia świadomości związanej w właściwym gospodarowaniu odpadów komunalnych. Młodzież szkolna bierze udział m.in. w cyklicznych imprezach pn. „Sprzątanie Świata” oraz „Dzień Ziemi”, w ramach których oczyszczają teren gminy z zalegających odpadów. Duży nacisk jest położony na szkodliwość palenia śmieci w piecach oraz na podnoszeniu świadomości wśród uczestników w zakresie niskiej emisji i właściwej gospodarki odpadami.

7.3. Sprawozdawczość

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2017 r., poz. 519 z późn. zm.) wójt gminy Secemin co 2 lata przedstawia Radzie Gminy Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska. Po przedstawieniu ww. raportu Radzie Gminy, należy skierować go do organu wykonawczego powiatu.

7.4. Monitoring realizacji programu

W celu przedstawienia stopnia realizacji Programu Ochrony Środowiska oraz zobrazowania zmian zachodzących w środowisku na terenie omawianej gminy, należy posługiwać się wyznaczonymi wskaźnikami monitoringu. Wskaźniki te determinują wyznaczone zadania, których realizacja przyczyni się do poprawy stanu środowiska na terenie gminy Secemin.

Kontrola realizacji Programu Ochrony Środowiska wymaga oceny zarówno stopnia realizacji celów i zadań, jak i terminowości ich wykonania. Istotne znaczenie ma tu również analiza rozbieżności pomiędzy założeniami a realizacją.

Ocena realizacji programu polega na monitorowaniu zmian w wielu wzajemnie powiązanych strefach. System monitorowania w celu uzyskiwania kompatybilnych informacji w skali regionu powinien uwzględniać następujące działania:

- zebranie danych liczbowych,
- uporządkowanie, przetworzenie, analiza zebranych danych,
- przygotowanie raportu,
- analiza porównawcza,
- aktualizacja.

W celu kontroli nad terminową realizacją zadań określonych w niniejszym programie zaleca się dokonywanie analizy realizacji zadań Programu z uwzględnieniem mierników zestawionych w poniższej tabeli.

Tabela 30. Wskaźniki monitoringu oraz tendencja zmian w ramach realizacji POŚ.

Kierunek interwencji	Nazwa wskaźnika monitoringu	Jednostka /wartość
Ochrona i utrzymanie obowiązków standardów powietrza na terenie Gminy	Klasa jakości powietrza	C
	Długość wybudowanych dróg	km
	Długość zmodernizowanych dróg	km
	Długość utworzonych ścieżek rowerowych	km
	Moc zainstalowanych instalacji fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej w Gminie	W
	Ilość zainstalowanych lamp	szt.
	Ilość przeprowadzonych kontroli zakazów spalania odpadów komunalnych	szt.
	Ilość przeprowadzonych termomodernizacji	szt.
Zagrożenie hałasem	Ilość zmodernizowanych przydomowych kotłowni	szt.
	Poziom hałasu (wg. PMŚ)	dB
	Poziom hałasu (wg. GDDKIA)	

Kierunek interwencji	Nazwa wskaźnika monitoringu	Jednostka /wartość
Promieniowanie elektromagnetyczne	Poziom PEM	V/m
Gospodarowanie wodami	Klasa jakości wód powierzchniowych	I-V
	Klasa jakości wód podziemnych	I-V
	Woda zdatna do picia	TAK/NIE
	Ilość inwestycji z zakresu konserwacji cieków wodnych	szt.
	Ilość inwestycji z zakresu konserwacji rowów melioracyjnych	szt.
Gospodarka wodno-ściekowa	% skanalizowania obszaru gminy	%
	% zwodociągowania obszaru gminy	%
Zasoby geologiczne	Powierzchnia surowców naturalnych	ha
Gleby	Powierzchnia terenów zdegradowanych	ha
	Klasa bonitacyjna gleb	I-VI
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Liczba mieszkańców objęta systemem odbierania odpadów komunalnych.	os
	Ilość zmieszanych odpadów odebranych z gospodarstw domowych.	Mg
	Ilość selektywnie zebranych odpadów w gospodarstwach domowych.	Mg
	Poziomy recyklingu przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła.	%
	Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych.	%

Kierunek interwencji	Nazwa wskaźnika monitoringu	Jednostka /wartość
	Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania.	%
	Ilość usuniętych dzikich składowisk odpadów.	szt.
	Ilość odpadów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwiania.	kg, m ² , m ³
	Masa wyrobów zawierających azbest na terenie	Mg
Zasoby przyrodnicze	Powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych	ha
	Powierzchnia zieleni urządzonej	ha
	Powierzchnia form ochrony przyrody	ha
Zagrożenia poważnymi awariami	Liczba odnotowanych poważnych awarii	szt.

7.5. Źródła finansowania

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych.

Dla jednostek samorządowych dostępnymi sposobami finansowania inwestycji są:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin,
- dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych,
- emisja obligacji.

7.5.1. Fundusze krajowe

Wszelkie działania związane z ochroną środowiska i ekologią są wspierane finansowo poprzez różne krajowe i zagraniczne fundusze ekologiczne oraz programy a także środki własne inwestorów.

Do publicznych funduszy ochrony środowiska w Polsce zalicza się:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW),
- Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest największą instytucją realizującą poprzez finansowanie inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w obszarach ważnych z punktu widzenia procesu dostosowawczego do standardów i norm Unii Europejskiej. Narodowy Fundusz działa od 1 lipca 1989 roku, a powstał na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1980 roku o ochronie i kształtowaniu środowiska. Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin:

- Ochrona powietrza,
- Ochrona wód i gospodarka wodna,
- Ochrona powierzchni ziemi,
- Ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo,
- Geologia i górnictwo,
- Edukacja ekologiczna,
- Państwowy Monitoring Środowiska,
- Programy międzydziedzinowe,
- Nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- Ekspertyzy i prace badawcze.

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania:

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki).
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nie inwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia) .
- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska ma bardzo istotne znaczenie dla ochrony środowiska i gospodarki kraju:

- finansuje ochronę środowiska,
- uruchamia środki innych inwestorów,
- stymuluje nowe inwestycje,
- wspomaga tworzenie nowych miejsc pracy,
- ważny dla zrównoważonego rozwoju.

Szczegółowy zakres działalności NFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.nfosigw.gov.pl oraz w siedzibie Funduszu w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 3a.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach⁷

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach to samodzielna instytucja finansowa, powołana do wspierania przedsięwzięć w dziedzinie ekologii.

Realizując swoją misję, Fundusz koncentruje się na:

- wspieraniu działań proekologicznych podejmowanych przez administrację publiczną, przedsiębiorców, instytucje i organizacje pozarządowe,
- zarządzaniu środkami europejskimi ukierunkowanymi na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.

Realizacja zadań statutowych WFOŚiGW odbywa się zgodnie z corocznie uchwalanym planem pracy. Wsparcie finansowe realizowane jest poprzez udzielanie pożyczek i dotacji na zadania realizowane w następujących komponentach środowiska:

- ochrona wód,
- ochrona atmosfery,
- gospodarka wodna,
- ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona przyrody,
- monitoring środowiska,
- nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- edukacja ekologiczna.

Szczegółowe informacje na temat działalności WFOŚiGW w Kielcach można znaleźć na stronie internetowej funduszu: www.wfos.com lub pod numerami telefonu: 041 366 15 12 oraz 041 333 52 20.

7.5.2. Fundusze Unii Europejskiej

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POIiŚ)⁸

Z Programu Infrastruktura i Środowisko finansowane są różnorodne projekty. W zależności od specyfiki danego rodzaju wsparcia, określany jest typ podmiotów, które mogą z niego korzystać. Możemy wyróżnić następujące grupy podmiotów uprawnionych do ubiegania się o wsparcie:

1. Jednostki samorządu terytorialnego,
2. Przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne,
3. Administracja publiczna,
4. Służby publiczne inne niż administracja,
5. Instytucje ochrony zdrowia,
6. Instytucje kultury, nauki i edukacji,
7. Duże przedsiębiorstwa,
8. Małe i średnie przedsiębiorstwa,
9. Organizacje społeczne i związki wyznaniowe.

Szczegółowe informacje na ten temat znajdują się w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych i dokumentacji poszczególnych konkursów o dofinansowanie.

⁷ źródło: <http://www.wfosigw.pl>

⁸ źródło i na podstawie : www.pois.gov.pl

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 to największy program finansowany z Funduszy Europejskich nie tylko w Polsce, ale i Unii Europejskiej. Główne obszary na które zostaną przekazane środki to: gospodarka niskoemisyjna, ochrona środowiska, przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne oraz ochrona zdrowia i dziedzictwo kulturowe.

Dzięki równowadze pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w infrastrukturę oraz wsparciu skierowanemu do wybranych obszarów gospodarki, program będzie skutecznie realizował założenia strategii Europa 2020, z którą powiązany jest jego cel główny - wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej.

Obszary wsparcia i rodzaje projektów możliwych do realizacji w ramach programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020:

1. Zmniejszenie emisyjności gospodarki:
 - wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł energii (OZE);
 - poprawa efektywności energetycznej i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach, sektorze publicznym i mieszkaniowym;
 - promowanie strategii niskoemisyjnych;
 - rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji.
2. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu:
 - rozwój infrastruktury środowiskowej;
 - dostosowanie do zmian klimatu;
 - ochrona i zahamowywanie spadku różnorodności biologicznej;
 - poprawa jakości środowiska miejskiego.
3. Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego
 - rozwój drogowej infrastruktury w sieci TEN-T;
 - poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego;
 - poprawa bezpieczeństwa w ruchu lotniczym;
 - transport intermodalny, morski i śródlądowy.
4. Infrastruktura drogowa dla miast
 - poprawa dostępności miast i przepustowości infrastruktury drogowej (rozwój infrastruktury drogowej w miastach i tras wylotowych z miast, budowa obwodnic).
5. Rozwój transportu kolejowego w Polsce
 - rozwój kolei w TEN-T, poza siecią i kolei miejskich.
6. Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach
 - infrastruktura i tabor dla publicznego transportu zbiorowego w miastach i na ich obszarach funkcjonalnych.
7. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego
 - rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu gazu ziemnego i energii elektrycznej;
 - budowa i rozbudowa magazynów gazu ziemnego;
 - rozbudowa terminala LNG.
8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury
 - inwestycje w ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego oraz zasobów kultury, np. instytucji kultury, szkół artystycznych.

9. Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia

- wsparcie infrastruktury systemu państwowego ratownictwa medycznego;
- wsparcie infrastruktury szpitali ponadregionalnych i współpracujących z nimi jednostek diagnostycznych w zakresie chorób „aktywności zawodowej” i opieki nad matką i dzieckiem.

Regionalny Program Operacyjny⁹

Ze wsparcia Funduszy Europejskich w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego (RPO ŚW) można korzystać na dwa sposoby: bezpośrednio – jako podmiot ubiegający się o dofinansowanie lub realizujący projekt oraz pośrednio – jako osoba, która bierze udział w przedsięwzięciach organizowanych przez kogoś innego (np. w szkoleniach).

Z RPO ŚW finansowane są różnorodne projekty. W zależności od specyfiki danego rodzaju wsparcia, określono, kto dokładnie może z niego skorzystać.

Z pieniędzy pochodzących z RPO ŚW są realizowane projekty o kluczowym znaczeniu dla rozwoju regionu. Dofinansowanie mogą otrzymać różnorodne rodzaje projektów. Z punktu widzenia niniejszego dokumentu najważniejsze są działania z zakresu:

- wytwarzanie energii elektrycznej i ciepłej z OZE,
- instalacje do produkcji biokomponentów i biopaliw,
- termomodernizacja energetyczna budynków – głęboka i kompleksowa,
- modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne,
- budowa i modernizacja sieci ciepłowniczej,
- wymiana źródeł ciepła,
- ścieżki rowerowe,
- infrastruktura Park & Ride,
- infrastruktura dworcowa i miejska (m.in. przebudowa skrzyżowań, buspasy),
- ekologiczny tabor w transporcie publicznym,
- przeciwdziałanie klęskom żywiołowym oraz usuwanie skutków katastrof (zbiorniki małej retencji, poldery zalewowe, specjalistyczny sprzęt i wyposażenie, OSP),
- infrastruktura do selektywnej: zbiórki, przetwarzania odpadów, sortowanie, kompostowanie,
- kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej,
- utrzymanie obszarów i zasobów cennych przyrodniczo (lokalnych i regionalnych) parki kraj. i miejskie, rezerваты, banki genowe, ścieżki edukacyjne),
- budowa lub przebudowa dróg wojewódzkich stanowiących połączenie z siecią dróg krajowych, ekspresowych oraz autostrad.

⁹ <http://www.2014-2020.rpo-swietokrzyskie.pl/>

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020¹⁰

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014-2020) został opracowany na podstawie przepisów Unii Europejskiej, w szczególności *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005* oraz aktów delegowanych i wykonawczych Komisji Europejskiej. Zgodnie z przepisami Unii Europejskiej, Program jest wkomponowany w całościowy system polityki rozwoju kraju, w szczególności poprzez mechanizm Umowy Partnerstwa. Umowa ta określa strategię wykorzystania środków unijnych na rzecz realizacji wspólnych dla UE celów określonych w unijnej strategii wzrostu „*Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*” z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych danego państwa członkowskiego.

Celem głównym PROW 2014 – 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020, a mianowicie:

- Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
- Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
- Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
- Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
- Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
- Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

¹⁰ Źródło: www.minrol.gov.pl

SPIS TABEL:

Tabela 1. Słownik skrótów.....	3
Tabela 2. Dane dotyczące bezrobocia na terenie gminy Secemin (stan na 31.XII.2016 r.).....	8
Tabela 3. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza.....	27
Tabela 4. Wykaz dróg przebiegających przez teren gminy Secemin.	30
Tabela 5. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo).	33
Tabela 6. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza.....	35
Tabela 7. Wynikowe klasy strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2016r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.....	36
Tabela 8. Wynikowe klasy strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2016r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.....	36
Tabela 9. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu.....	39
Tabela 10. Wyniki badań monitorowanych hałasu drogowego w 2015 roku na terenie gminy Secemin.	40
Tabela 11. Jednolite Części Wód Powierzchniowych w zasięgu których leży gmina Secemin.....	46
Tabela 12. Stan JCWP zlokalizowanych na terenie gminy Secemin.....	48
Tabela 13. Schemat oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych.....	48
Tabela 14. Charakterystyka JCWPd nr 100.....	50
Tabela 15. Charakterystyka JCWPd nr 84.....	51
Tabela 16. Wyniki oceny stanu wód podziemnych na terenie gminy Secemin.....	52
Tabela 17. Charakterystyka ujęć wód podziemnych dostarczających wodę dla gminy Secemin.....	53
Tabela 18. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gminy Secemin (stan na 2016r.).....	54
Tabela 19. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Secemin (stan na 2016r.).....	54
Tabela 20. Charakterystyka Aglomeracji Secemin (na dzień 31 grudnia 2016r.).....	56
Tabela 21. Wykaz złóż surowców zlokalizowanych na terenie gminy Secemin.....	58
Tabela 22. Użytkowanie powierzchni ziemi na terenie gminy Secemin (stan na rok 2014).....	61
Tabela 23. Wymagane poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia poszczególnych odpadów.....	64
Tabela 24. Dopuszczalne poziomy składowania odpadów ulegających biodegradacji w stosunku do masy wytworzonych tych odpadów w roku 1995.....	64
Tabela 25. Informacje dotyczące Obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Pilicy.....	67
Tabela 26. Wykaz użytków ekologicznych na terenie gminy Secemin.....	69
Tabela 27. Wykaz pomników przyrody położonych na terenie Gminy Secemin.....	70
Tabela 28. Struktura gruntów leśnych na terenie gminy Secemin w 2016r.....	72
Tabela 29. Wykaz kierunków interwencji, celów oraz zadań wyznaczonych w ramach POŚ.....	76
Tabela 30. Wskaźniki monitoringu oraz tendencja zmian w ramach realizacji POŚ.....	89

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1. Położenie powiatu włoszczowskiego na tle województwa świętokrzyskiego.....	6
Rysunek 2. Położenie gminy Secemin na tle powiatu włoszczowskiego.....	7
Rysunek 3. Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie gminy Secemin.....	43
Rysunek 4. Układ sieci hydrologicznej na terenie gminy Secemin.....	46
Rysunek 5. Tereny gminy Secemin narażone na podtopienia.....	47
Rysunek 6. Lokalizacja GZWP znajdujących się na terenie gminy Secemin.....	50
Rysunek 7. Gmina Secemin na tle JCWPd nr 100 oraz nr 84.....	51
Rysunek 8. Regiony gospodarki odpadami w województwie świętokrzyskim.....	65
Rysunek 9. Położenie Obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Pilicy w obrębie Gminy Secemin.....	68
Rysunek 10. Lasy na terenie gminy Secemin.....	73